

Petra Riikonen

Kokemuksia leikki-ikäisten monikkolasten isovanhemmuudesta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Terveystieteiden AMK

Terveystieteiden
Opinnäytetyö

Opinnäytetyö

25.3.2022

Tekijä	Petra Riikonen
Otsikko	Kokemuksia leikki-ikäisten monikkolasten isovanhemmuudesta
Sivumäärä	34 sivua + 3 liitettä
Aika	25.3.2022
Tutkinto	Terveystieteiden kandidatin tutkinto (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Terveystieteiden tutkimus
Ohjaajat	Tinja Kaivolahti, Lehtori
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata teemahaastattelun keinoin isovanhemmuutta leikki-ikäisten monikkolasten perheissä, isovanhempien näkökulmasta. Tavoitteena oli lisätä tietoa ja ymmärrystä monikkoperheisovanhemmuudesta niin perheille, isovanhemmille, terveys- ja sosiaalialan työntekijöille sekä alan opiskelijoille. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Suomen Monikkoperheet ry:n kanssa.</p> <p>Opinnäytetyötä varten saatu aineisto kerättiin haastattelemalla kahdeksaa eri leikki-ikäisen monikkolapsen isovanhempaa. Teemahaastatteluista muodostunut materiaali analysoitiin induktiivista sisällönanalyysiä hyödyntäen.</p> <p>Monikkoisovanhemmuus voidaan kokea eri tavalla tavalliseen isovanhemmuuteen verrattuna. Kuitenkin isovanhemmuuden merkitys säilyy, oli kyseessä sitten yksi lapsenlapsi tai monikot. Isovanhempien antama tuki lapsiperheille on aina ollut merkityksellistä ja sen muodot vaihdelleet. Monikkoperheissä avun tarpeen ollessa suurempi tarvitaan isovanhempien tukea entistä enemmän. Vaikka saman ikäisiä lapsenlapsia on useampi kuin yksi, rooli isovanhempana säilyy. Rooli monikkoisovanhempana heijastuu vahvasti myös perheen tukiverkoston taustalla. Vahvaa tukiverkostoa tukee sukupolvien väliset lämpimät ja vuorovaikutukselliset suhteet. Kun eri sukupolvet ovat vuorovaikutuksessa keskenään, muodostuu sukupolviketjun välistä kunnioitusta sekä kulttuuri- ja tapaperinnön eteenpäin siirtymistä.</p> <p>Opinnäytetyöstä saatuja tuloksia voidaan hyödyntää yleisellä tasolla niin monikkoperheiden kuin eri yhteisöjen terveydenhoitajatyössä. Tuloksia voidaan myös soveltaa aiheeseen liittyvän toiminnan ja kehitystyön saralla.</p>	
Avainsanat	Monikkoperhe, monikkolapset, leikki-ikä, isovanhemmuus, sukupolvet, vuorovaikutus.

Author	Petra Riikonen
Title	Experiences of grandparenting of multiple preschool-aged children
Number of Pages	34 pages + 3 appendices
Date	25.3.2022
Degree	Public Health Nurse
Degree Programme	Public Health Nursing
Instructors	Tinja Kaivolahti, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to use the thematic interview to describe grandparenting in families of multiple preschool-aged children, from the grandparents' perspective. The aim was to increase knowledge and understanding of multi-family equality for families, grandparents, health and social workers and students. The thesis was carried out in cooperation with the Suomen Monikkoperheet ry (Finnish Multiple Births Association).</p> <p>The material for the thesis was obtained by interviewing eight grandparents of different twin or triplet preschool children. The material was formed from thematic interviews and analyzed using inductive content analysis.</p> <p>Grandparenthood of twins or triplets can be experienced differently in comparison to ordinary grandparenthood. However, the importance of grandparenting still remains, whether it be one grandchild or twins or triplets. The support given from the grandparents to the families has always been meaningful, yet its forms have varied. In families with twins or triplets, where the need for help might be bigger, the grandparents' support is needed even more. Even if there are grandtwins or grandtriplets, the role of a grandparent remains the same. The role of twins' or triples' grandparents is reflected in the family's support network in the background. A strong support network is also supported made possible by fond and interactive relationships between generations. When different generations interact with each other, respect is formed between the generational chain and the transition of cultural and customary heritage is established.</p> <p>The results of the thesis can be utilized on a general level for families with twins or triplets as well as for public health nurses' jobs in society. The results can also be used to enhance activities and development work related to the subject and field.</p>	
Keywords	Multiple birth family, multiple children, preschooler, grandparenting, generations, interaction.

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Keskeiset käsitteet	3
2.1	Monikkoperhe ja -vanhemmuus	3
2.2	Monikkoraskaus ja -lapset	3
2.3	Isovanhemmuus	5
2.4	Sukupolvet ja niiden vuorovaikutus	5
3	Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	7
4	Opinnäytetyön toteutus ja menetelmät	7
4.1	Laadullinen tutkimus	7
4.2	Teemahaastattelu	8
4.2.1	Teemahaastattelun teemat	9
4.2.2	Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä	10
4.3	Aineiston analyysi	11
5	Tulokset	16
5.1	Monikkoperheisovanhemmuus	16
5.2	Isovanhempien antama tuki	17
5.3	Isovanhempien kokema rooli	18
5.4	Sukupolvien väliset suhteet	19
6	Pohdinta	21
6.1	Tulosten tarkastelu	21
6.2	Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	24
6.3	Eettisyys	25
6.4	Luotettavuus	26
6.5	Ammatillinen kasvu	28
	Lähteet	30
	Liitteet	
	Liite 1. Teemahaastattelulomake	
	Liite 2. Haastattelupyyntöviesti	
	Liite 3. Esimerkki sisällönanalyysistä	

1 Johdanto

Monikkoraskaus tulee perheelle usein suurena yllätyksenä (Hyväluoma 2010: 7). Yhden lapsen odotuksen ja syntymän sijaan perheeseen odotetaan syntyväksi tai syntyy useampi kuin yksi lapsi kerralla. Kyseessä voi olla niin kaksoset, kolmoset kuin neloset. Vanhemmat yhdessä monikkolasten kanssa muodostavat monikkoperheen. Monikkoperheiksi katsotaan myös kuuluvan perheet, joihin adoptoidaan kaksi tai useampi lapsi kerralla. (Kela 2021.) Opinnäytetyössäni keskityn kuitenkin vain saman sikiöajan ja synnytyksen jakaneisiin monikkolapsiin. Vuosittain Suomessa noin 600–700 perhettä kokee kaksosuutisen, kun taas 5–10 perhettä kuulee odottavansa kolmosia. Nelosten syntyvyys on harvinaisempaa. Maapallolla monikkolasten lukumäärä vaihtelee sen eri puolilla runsaasti. Koko Suomen synnytyksistä monikkosynnytysten osuus on nykyisin noin 1,4% kun taas monikkolasten osuus vuosittain syntyneistä lapsista on vajaa kolme prosenttia. (Suomen Monikkoperheet ry b; Raussi-Lehto 2017: 499.)

Monikkoisovanhemmuutta on tutkittu toistaiseksi vähän. Kautta aikojen isovanhemmat ovat olleet keskeisessä roolissa perhe-elämää. Isovanhemmuuden merkitys perhekeskiössä on kuitenkin muuttunut vuosikymmenysten saatossa. Ennen elettiin useamman sukupolven perheissä, kun taas nykyisin Suomessa eletään enemmän ydinperheissä. (Fågel & Rotkirch & Söderling 2010: 109.) Isovanhemmuuden merkitys ei kuitenkaan ole muuttunut ajan kuluessa. Keskinäisellä vuorovaikutuksella eri sukupolvien välillä on suuri ja merkityksellinen rooli monesta eri näkökulmasta. Yksilön kannalta se voidaan nähdä merkittävänä terveyttä tukevana ja edistävänä tekijänä. Vuosien saatossa myös eteenpäin siirtyvä kulttuuriperintö siirtyy sukupolviketjun vuorovaikutuksessa sukupolvelta toiselle. Näin tavat ja perinteet pitävät juurensa sukupolvien ketjuissa. Ilmiö on maaginen ja siinä korostuu perheen suuri rooli kulttuuriperinnön tietynlaisena sanansaattajana. Tässä sukupolviketjun välinen vuorovaikutus erityisesti korostuu. (Ruoppila & Kotilainen & Vasikkaniemi 1999: 345–346; Ukkonen-Mikkola 2011: 18.)

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan isovanhemmuutta osana monikkoperhettä, leikki-ikäisten monikkolasten isovanhempien näkökulmasta. Tutkittua tietoa aiheesta on vähän, jonka takia opinnäytetyöni tulee olemaan tarpeellinen. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena haastattelututkimuksena teemahaastattelun keinoin. Tavoitteena on laajentaa monikkoperhetietoisuutta isovanhempien kokemana.

2 Keskeiset käsitteet

2.1 Monikkoperhe ja -vanhemmuus

Monikkoperheellä tarkoitetaan perhettä, johon odotetaan syntyväksi tai syntyy vähintään kaksi lasta samaan aikaan. Suurin osa monikkolapsista on joko kaksosia tai kolmosia. (Kela 2021.) Vuonna 2020 kaksosia syntyi 606 kun taas kolmossynnytysten lukumäärä oli seitsemän. Kolmosia on syntynyt viimeisten vuosien varrella kymmenen molemmin puolin. Nelosia on Suomessa syntynyt viimeksi vuosina 2014 ja 2016, joten nelosten syntyminen on suhteellisen harvinaista. (THL 2020.) Vuosittain kaksosten syntyvyys Suomessa on siis huomattavasti yleisempää kuin kolmosten ja nelosten kokonaisuudessaan (Suomen Monikkoperheet ry b).

Usein vanhemmuus nähdään mahdollisuutena ja matkana, joka tuo elämään uusia käännteitä. Vanhemmaksi tultaessa elämä muuttuu merkittävästi ja se tuo mukanaan suuren määrän etuoikeuksia ja iloa, mutta myös huolta. Omasta perheestä on lupa olla ylpeä, mutta mieleen voi juolahtaa ajatus esimerkiksi siitä onko riittävän hyvä vanhempi. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2019.) Nämä mietteet ovat varmasti monille vanhemmaksi tuleville tai jo tulleille tuttuja. Vanhemman tulee kuitenkin muistaa, että vanhemmuudelle ei ole olemassa valmista käsikirjaa, sillä hyvää vanhemmuutta lapselle on monenlaista. Vanhemmuus on monen tekijän joukkuelaji, josta ei tarvitse selvitä yksin. (Helsingin kaupunki 2021.)

Monikkovanhemmuudesta puhutaan, kun perheeseen syntyy yhden lapsen sijaan useampi lapsi samalla kertaa. Näin vanhemmat ja lapset yhdessä muodostavat monikkoperheen. (Kansaneläkelaitos 2019.) Monikkoraskauden ollessa aina riskiraskaus, heijastaa se omat huolensa monikkovanhemmuuteen jo raskausaikana. Näin vanhemmuuden voimavarat joutuvat heti alkuun koetukselle. Monikkovanhemmuus asettaa vanhemmille myös enemmän haasteita, kun pieniä saman ikäisiä lapsia on yhden sijaan useampi. (Hyväluoma 2010: 7; Tiitinen 2021.)

2.2 Monikkoraskaus ja -lapset

Raskauden alkukolmanneksella tehtävässä ultraäänitutkimuksessa selviää usein monikkoraskaus (Suomen Monikkoperheet ry a). Yksittäisestä raskaudesta monikkoraskaus eroaa heti alusta lähtien, sillä se luokitellaan suuremman riskin raskaudeksi. Näin

sairaalakäyntien määrä tulevalle perheelle on suurempi esimerkiksi ylimääräisten ultraäänitutkimusten merkeissä. (Tamba 2015.) Tavalliseen raskauteen verrattuna monikkoraskaudessa sikiöitä on enemmän kuin yksi (Tiitinen 2021). 1990-luvulta alkaen monikkolasten syntyvyys alkoi nousta 1,2%:sta 1,7%:iin kaikista koko Suomen synnytyksistä. Kuitenkin ilmiöön on tullut muutos ja monikkosikiösynnytysten suhteellinen osuus Suomen kaikista synnytyksistä on vähentynyt. (Suomen Monikkoperheet ry c.)

Monikkoraskaudet voivat saada alkunsa eri tavalla, joko yhdestä tai useammasta hedelmöittyneestä munasolusta, jonka takia puhutaan monisikiöraskaudesta. Valtaosa monikkoraskauksista on kaksosraskauksia, mutta myös kolmosia syntyy vuosittain. Suomessa viimeisimmät neloset ovat syntyneet kuusi vuotta sitten. (Suomen Monikkoperheet ry c.) Monikkolapset voivat olla identtisiä tai epäidenttisiä. Suomessa kolmasosa kaksosista on identtisiä, kun taas kaksikolmasosaa ei-identtisiä. Identtisistä kaksosista puhutaan silloin kun yksi munasolu on hedelmöittynyt ja jakautunut kahdeksi eri alkioiksi alkuraskauden aikana. Identtisestä raskaudesta käytetään nimitystä monotsygoottinen eli samanmunainen raskaus, jossa sikiöiden geenit ovat täysin identtiset. Identtiset kaksoset ovat aina myös samaa sukupuolta. Epäidenttisessä eli ditzygoottisessa raskaudessa kaksoset syntyvät kahdesta munasolusta, jotka ovat molemmat hedelmöittyneet. Epäidenttisten kaksosten kohdalla perimä on erilainen. (Suomen Monikkoperheet ry a; Tiitinen 2021; Raussi-Lehto 2017: 499–502.)

Kaksosten identtisyys on pysynyt lähes samana, mutta erimunaisten ilmeneminen yleistynyt. Kolmosten kohdalla raskauksissa vaihtoehtoja on kolme. Yleisin vaihtoehto on, että kaksi munasolua on hedelmöittynyt ja toinen jakautunut kahtia. Vaihtoehtoisesti myös kolmen munasolun on mahdollista hedelmöittyä. Harvinaisempaa kolmoisraskauksissa on yhden munasolun hedelmöittyminen ja sen jakautuminen kahtia ja edelleen toisen puolikkaan jakautuminen. (Suomen Monikkoperheet ry a.) Äidin iän, ravitsemustasapainon sekä synnyttäneisyyden katsotaan vaikuttavan monisikiöraskauksien määrään. Muita lisääviä tekijöitä katsotaan olevan äidin puolelta tuleva periytyminen sekä yleistyneet hedelmöityshoidot. (Tiitinen 2021.)

Lapset kasvavat ja kehittyvät vauhdilla. Jokainen kasvu- ja kehitysvaihe on merkittävässä roolissa, jotta lapsi kehittyy luonnollisesti ja saa opetella uusia taitoja yksilöllisellä tahdillaan. Leikki-ikäisillä lapsilla tarkoitetaan noin 3–6-vuotiaita lapsia, jotka ovat aktiivisia touhuajia. Leikki-ikäisten lasten motoriset taidot niin hieno- kuin karkeamotoriikan suhteen kehittyvät nopeasti. Tässä iässä lapsi kehittää leikin avulla fyysisiä, psyykkisiä sekä sosiaalisia taitojaan. Leikeissä lapsen oma minä rakentuu, erilaiset ympärillä tapahtuvat ilmiöt kiinnostavat sekä hyvän ja pahan kysymykset nousevat usein esille.

Lapselle leikki toimii myös tapana käsitellä tunteita ja erilaisia tapahtumia. (Korhonen 2021; Helenius & Korhonen 2020: 79; Vienola 2020: 175.)

2.3 Isovanhemmuus

Isovanhemmuudelle ei ole tarkkaa, yhtä tiettyä määritelmää, vaan määritelmiä on monia sen laajuuden vuoksi. Yleisesti ottaen isovanhemmuudella kuitenkin tarkoitetaan sukulaissuhdetta. Isovanhemmuus alkaa, kun omasta lapsesta kasvaa aikuinen, joka lisääntyy ja saa jälkeläisiä. Samalla uusi sukupolvi saa alkunsa sukupolvien ketjussa. (Fågel & Rotkirich & Söderling 2010: 5.)

Nykyisin maailmassa noin miljardi ihmistä on isovanhempi (Abdullah 2020). Isovanhemmaksi tullaan nykypäivänä entistä vanhemmalla iällä, kuitenkin usein varsin hyväkuntoisena. Tämä mahdollistaa usein lukuisat yhteiset vuodet lastenlasten kanssa. Kun elämä omien lasten lapsuudesta on muuttunut valtavasti, saattaa isovanhemmuus avata uutta näkökulmaa ja herättää ajatuksia siitä, mikä on oma merkitys lastenlasten elämässä. (Väestöliitto.) Isovanhemmuuteen rinnastetaan vahvasti käsitteet sukupolvi, sukupolviketju sekä sukupolvien välinen vuorovaikutus. Näitä aiheita käsitelen seuraavissa kappaleissa.

Lastenlasten elämässä isovanhemmat voidaan nähdä ”muina merkittävänä aikuisina” (Pirola R. & Pirola M. 2010). Isovanhemmuuden ei tarvitse rajoittua vain biologiseen isovanhemmuuteen. Tärkeää on huomioida lapsen etu rakastavista ja turvallisista aikuisista elämässä. Tämän takia isovanhemmuutta on monenlaista. Isovanhempana voi toimia esimerkiksi naapurin lapsille tai puolison lapsenlapsille niin vara- kuin kummi-isovanhempana. Kyseisistä sopimuksellisista isovanhemmuussuhteista puhutaan usein nimityksellä yhteisöllinen isovanhemmuus. Isovanhemmuus kaikissa sen eri muodoissa antaa paljon molemmille, niin lapsille kuin isovanhemmille. (Kinnunen 2014: 122; Fågel ym. 2010: 111.)

2.4 Sukupolvet ja niiden vuorovaikutus

Sukupolvi on laaja-alainen termi, joka voidaan määritellä useasta eri tarkastelunäkökulmasta. Sen merkitys voi olla niin sosiaalinen kuin biologinenkin. Sosiaalinen merkitys pitää sisällään joukon ihmisiä, jotka ovat syntyneet samoina vuosina ja kokeneet samat historialliset tapahtumat. Ikäryhmä, kohortti tai ikäpolvi ovat myös käytettyä termistöä asian kuvaamiseksi. Biologisen sukupolven merkitys taas kertoo henkilön asemasta

perheenjäsenten ketjussa. Näin ollen kukin ikäpolvi muodostaa oman sukupolven perheen sisäisessä sukupolvien ketjussa. Oma asema on niin isovanhemmilla, vanhemmilla kuin lapsilla, sillä he elävät osin eri aikoina. (Alanen 2008: 98–101; Kekkonen 2004: 25; Saarenheimo ym. 2013: 14.)

Kaikkien suhteiden lähtökohtana on yksinkertaisimmillaan vuorovaikutus, joka perustuu sosiaaliseen toimintaan sekä kommunikaatioon erilaisissa ympäristöissä ihmisten välillä. Vuorovaikutus voidaan jakaa kahteen eri kategoriaan: sanattomaan ja sanalliseen vuorovaikutukseen. Sanaton vuorovaikutus pitää sisällään elekieltä niin kasvojen ilmeistä kehon asentoihin. Suullinen vuorovaikutus taas kytketään puheeseen, joka on oleellinen osa ihmisten välistä vuorovaikutusta ja inhimillisessä toiminnassa. Tämän takia vuorovaikutuksen katsotaankin olevan yhteisöllisen toiminnan perusedellytys. (Vilén & Leppämäki & Ekström 2008: 20; Kauppila 2005: 19; Ikonen 2006: 158.)

Vuorovaikutuksen tavassa on eroavaisuuksia eri ikäpolvilla. Tämä voidaan huomata myös sukupolvien välisissä suhteissa. Aikuisten vuorovaikutustaidoissa korostuu laaja tieto ja hallittu sanavarasto, jossa sanojen merkitys korostuu. Aikuinen kykenee muokkaamaan sanavalintansa tilanteen ja kohderyhmän mukaan, kun taas pienet lapset kohdentavat vuorovaikutuksensa enemmän havaintoihin muista ihmisistä. Näin vuorovaikutustilanteissa lasten kohdalla painopiste on enemmän ilmeiden sekä äänien ja liikkeiden havainnoimisessa, sillä sanojen ja eri painotusten ymmärtäminen on vielä puutteellista. (Vilén & Leppämäki & Ekström 2008: 22.)

Sukupolvien keskeinen vuorovaikutus mahdollistaa useita kulttuuriperinnöllisten tietojen ja taitojen periytymistä sukupolviketjussa eteenpäin (Ruoppila & Kotilainen & Vasikkaniemi 1999: 345–346). Sukupolviketjussa tapahtuva vuorovaikutus tukee yksilön kehitystä, kasvua sekä identiteetin muodostumista. Lapsen ollessa vuorovaikutuksessa itseään huomattavasti iäkkäämpien ihmisten kanssa hänen käsityksensä erilaisista ihmisistä ja ihmissuhteista korostuu sekä laajentuu. Näin muodostuu uusi kunnioitus sukupolvien keskuudessa. (Ruoppila & Kotilainen & Vasikkaniemi 1999: 345–346; Vilén & Leppämäki & Ekström 2008: 22.)

Jokaisella meistä on luontainen tarve olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa niin sosiaalisesti kuin fyysisestikin (Nurmi ym. 2014: 299). Etenkin ikäihmisten kohdalla sosiaaliset suhteet ja kanssakäyminen ovat merkittäviä tekijöitä elämänlaadun parantamisen näkökulmasta. Sukupolvien välinen vuorovaikutus mahdollistaa ja vahvistaa

ikäihmisten sosiaalisia verkostoja sekä rikastuttaa elämää. Yhteiset muistot, jaettu elämäkokemus sekä toiminnallisuus tuo vaihtelua ikäihmisten elämään ja rikastuttaa tunnepuolta. (Hohenthal-Antin 2009: 102–103; Ukkonen-Mikkola 2011: 141.)

3 Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata isovanhemmuutta monikkoperheissä. Tavoitteena on lisätä tietoa ja ymmärrystä monikkoperheisovanhemmuudesta niin perheille, isovanhemmille, terveys- ja sosiaalialan työntekijöille sekä alan opiskelijoille.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Mitä on isovanhemmuus monikkoperheissä?
2. Millaista tukea isovanhemmat antavat monikkoperheille?
3. Kuinka isovanhemmat näkevät roolinsa osana monikkoperhettä?
4. Miten isovanhemmat kokevat sukupolvien väliset suhteet monikkoperheessä?

4 Opinnäytetyön toteutus ja menetelmät

4.1 Laadullinen tutkimus

Tutkimusmenetelmänä laadullinen tutkimus perustuu tulkintaan (Vilka 2021a: 11). Lähtökohtana laadullisen tutkimusmenetelmän tutkimuksiin toimii ajatus sen subjektiivisuudesta. Opinnäytetyön menetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus, sillä työssä halusin ymmärtää aiheen yksityiskohtia tarkemmin. Näin työn kannalta pohditut hypoteesit on helpompi todistaa päteviksi tai osoittaa niiden virheellisyys (Puusa & Juuti 2020: 9). Laadullisen tutkimuksen valintaa vaikutti myös vähäinen tieto aiheesta. Laadullisessa tutkimuksessa olennaisena kulmakivenä on pyrkiä ymmärtämään tutkittava ilmiö tutkittavien yksilöiden omasta näkökulmasta. Keskiössä on tutkittavien omat kokemukset, aatteet sekä tunteet ja niiden merkitys aiheeseen liittyen. (Puusa & Juuti 2020: 9; Tuomi & Sarajärvi 2018: 20.) Laadullinen tutkimusmenetelmä ei kuitenkaan selitä kaikkien yksilöiden toimintaa. Poikkeavuudet ovat samankaltaisuuksien ohella kiinnostava lisä tutkimusaineistoon. (Vilka 2021b: 57.)

Laadullista tutkimusta tehdessä tulee tutkijan ymmärtää missä asiayhteydessä, miksi ja miten tutkittava ilmiö on tutkittavalle merkityksellinen. Näin tutkijan on helpompi ymmärtää tutkittavan subjektiivinen kokemus. (Vilkkä 2021a: 11.) Tässä korostuu tutkimuksellinen ymmärtäminen, jonka pohjalta vuoropuhelulla saadut kielelliset ilmaisut ja niiden sosiaalisesti muodostuneet merkitykset toimivat tiedon lähteenä työssäni.

Opinnäytetyö sisältää monia eri vaiheita viimeiseen lopputulokseen saakka. Tämä ilmiö voidaan myös rinnastaa käytettyihin menetelmiin, jotka pitävät sisällään omat vaiheensa kulkien käsikädessä työn kanssa. Laadullisessa tutkimuksessa vaiheita on kymmenen. Kaikki alkaa aiheen valinnasta ja tavoitteiden asettamisesta sekä tutkimuskysymysten muotoilusta. (Puusa & Juuti 2020: 11.) Oman työni aiheen valinta lähti liikkeelle ohjaavan opettajan antamista opinnäytetyön aihe-ehdotuksista. Aihe tarkentui prosessin edetessä. Tavoitteet ja tutkimuskysymykset muotoutuivat, kun aiheeseen oli syvemmin perehtynyt. Tavoitteiksi muodostui muun muassa mahdollisimman hyvien vastauksien saaminen asetettuihin tutkimuskysymyksiin, joita työssäni on neljä. Tutkimuksen rajausta tulee esittää selkeästi sekä teoreettinen viitekehys on laadittava. Kun lähestymistapa on valittu ja perusteltu, voi tutkimus edetä tutkimusmenetelmien valintaan ja kuvailuun. (Puusa & Juuti 2020: 11.) Laadulliseen menetelmään päädyin, sillä aiempaa tutkittua tietoa aiheesta oli vähän. Halusin myös korostaa tutkittavien omia kokemuksia aiheen parissa. Kun edelliset kohdat ovat täyttyneet, alkaa aineiston hankinta, sen analysointi ja tulkinta. Laadullisen tutkimuksen kohdalla osallistuvien henkilöiden määrä on usein pieni. Näin oleellinen tieto tutkittavasta ilmiöstä on selkeämmin löydettävissä aineistosta. Painopiste on enemmän aineiston laadussa kuin määrässä, kun tutkittavaa ilmiötä tarkastellaan aineistosta käsin. Lopuksi tulokset tullaan kirjaamaan, raportoimaan ja tutkimuksen luotettavuus arvioidaan. (Puusa & Juuti 2020: 11.) Aineiston hankinta pohjautui monikkoperheiden isovanhempien yksilöhaastatteluihin teemahaastattelun keinoin, tammi - helmikuun 2022 aikana. Saadun aineiston analyysi tapahtui induktiivisen sisällönanalyysin keinoin. Tulokset ja johtopäätökset kirjattiin ja niitä vertailtiin aikaisempaan tutkimustietoon aiheeseen liittyen. Opinnäytetyön luotettavuutta arvioitiin erillisellä kappaleella työn lopussa.

4.2 Teemahaastattelu

Avoimen keskustelun kautta saadaan kattavasti tietoa, vuorovaikutuksellisen keskustelun keinoin, jonka takia teemahaastattelu valikoitui keskeiseksi menetelmäksi. Aiheen tarkkaa rajausta tiettyihin raameihin en nähnyt tarpeelliseksi, jotta isovanhempien kokemuspohja antaisi vastauksia tutkimuskysymyksiin. Teemahaastattelu tulisikin valita

käytetyksi metodiksi tutkimuksessa niin, että se palvelee tutkimuksen tarkoitusta (Eskola & Lätti & Vastamäki 2018: 24).

Haastattelumenetelmän suurena etuna voidaan pitää sen luomaa vapaata tapaa toimia (Hirsjärvi & Hurme 2015: 48). Lähtökohtana on saada haastateltavan ääni kuuluviin ei niinkään yksityiskohtaisten kysymysten varassa vaan erilaisien teemojen kautta. Menetelmän tarkoituksena ei myöskään ole sitoa haastattelua tiettyyn kohtaan tai muutenkaan vaikuttaa sen syvällisyyteen (Hirsjärvi & Hurme 2015: 48).

Ero muihin haastattelumenetelmiin on siinä, ettei se vaadi tai edellytä jotakin tiettyä kokeellisesta, aikaansaattua yhteistä kokemusta haastateltavilta. Teemahaastattelun menetelmä lähtee liikkeelle siitä edellytyksestä, että kaikkia ihmisen kokemuksia, tunteita ja uskomuksia voidaan tutkia menetelmällä. (Hirsjärvi & Hurme 2015: 47–48.) Ennalta pohdittujen teemojen ja apukysymysten avulla aihe pysyy kuitenkin halutussa aihepiirissä, eikä rentous keskustelussa kärsi. Teemahaastattelun katsotaan kuuluvan lähemmäs strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelumenetelmää. Puolistrukturoidun siitä tekee se, että teemat ja aihealueet ovat kaikille haastateltaville samat, mutta kysymyksillä ei välttämättä ole niin tarkkaa muotoa tai järjestystä kuin esimerkiksi syvähaastattelussa. (Hirsjärvi & Hurme 2015: 48.)

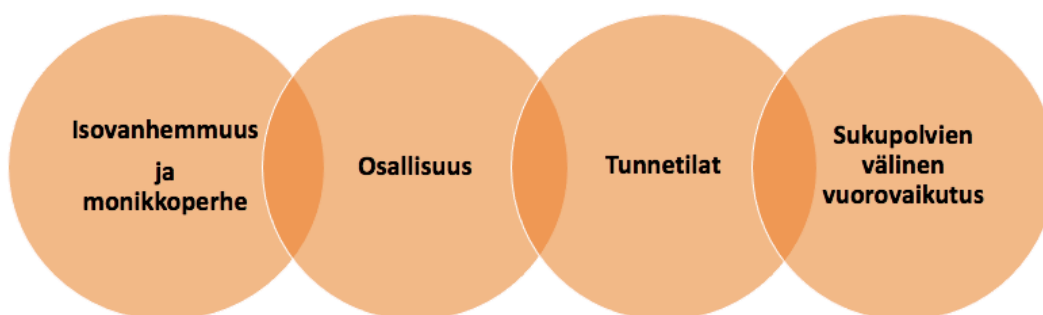
4.2.1 Teemahaastattelun teemat

Methodisina ominaisuuksina teemahaastatteluun kuuluu se, että osa sen lähtökohdista on päätetty etukäteen. Tämä heijastuu etukäteen suunniteltuihin teemoihin, jolloin tutkija voi ohjata keskustelua ilman kokonaista kontrollia. Ennen teemojen luomista tulee tutkijan kuitenkin tehdä hyvää etukäteisvalmistelua ja omata teoreettista ymmärrystä aiheesta sekä sen osa tekijöistä. Näin luodut teemat auttavat ratkaisemaan tutkittavaa ilmiötä. (Puusa & Juuti 2020: 81–107.) Teemahaastattelumenetelmän lähtökohdan ollessa joustava ja vapaamuotoinen, heijastuu se myös käytettyihin teemoihin. Vaikka teemat haastattelua varten on pohdittu ennalta, se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kysymykset tulisi esittää johdonmukaisesti järjestyksessä, vaan aihepiiristä kannustetaan puhumaan tutkittavan kanssa mahdollisimman vapaasti. (Puusa & Juuti 2020: 107.)

Teemahaastattelussa aihe kohdentuu tiettyihin teemoihin, joiden ympärille keskustelu rakentuu, ideana on saada tietää se, mitä kohdehenkilö asiasta itse ajattelee (Eskola & Lätti & Vastamäki 2018: 24). Teemojen avulla haastateltavilta monikkoperheiden isovanhemmilta pyrittiin saamaan näkemyksiä monikkoperheiden isovanhemmukseen. Lisäksi haluttiin saada ymmärrystä isovanhempien antamasta tuesta monikkoperheille,

heidän kokemastaan roolista sekä sukupolvien välisistä suhteista isovanhempien ja monikkoperheiden välillä. Käsiteltävien teemojen pohjalta pyrittiin saamaan lisää tietoa jo olemassa olevan teorian tueksi.

Opinnäytetyössä haluttiin saada suora kokemus monikkoperheisovanhemmudesta juuri näiden perheiden isovanhemmilta. Teemahaastattelun teemoilla ja apukysymyksien avulla haettiin vastauksia tukemaan jo olemassa olevaa teoretietoa isovanhempien kokemusperäisten tulkintojen pohjalta. Kuviossa 1. on kuvattu tämän opinnäytetyön teemahaastattelussa käytetyt teemat. Liitteessä 1. on tarkemmin esitetty teemahaastattelun teemat ja apukysymykset.

Kuvio 1. Opinnäytetyön teemahaastattelun teemat.

4.2.2 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Haastateltavien etsimiseksi tulee löytää hyvät ja oikeanlaiset yhteydenottokanavat, joista lähteä liikkeelle (Eskola & Lätti & Vastamäki 2018: 26). Opinnäytetyöhön haastateltavia monikkoperheiden isovanhempia haettiin Suomen Monikkoperheet ry:n kautta. Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa kysyin Suomen Monikkoperheet ry:ltä mahdollisuutta toimia apuna ja tiedon jakajana opinnäytetyöstäni, jotta tarvittavia isovanhempia löytyisi. Suomen Monikkoperheet ry julkaisi sovitus 13.1.2022 Facebook -sivuillaan aiemmin laaditun haastattelupyyntöviestin (Liite 2.), johon oli lyhyesti kuvattu opinnäytetyötä sekä tarkempia tietoja liittyen haastatteluun. Lisäksi julkaistu viesti sisälsi yhteystietoni kysymysten ja yhteydenottojen mahdollistamiseksi.

Noin 45 ihmistä, joista osa monikkoperheiden isovanhempia ja osa heidän kontaktejaan otti yhteyttä. Olin jokaiseen halukkaaseen henkilökohtaisesti yhteydessä toteutusvaiheen alussa. Kävin yhteydenotot huolellisesti läpi ja esitin tarkentavia kysymyksiä tarvittaessa. Rajausta hahmotellessa kiinnitin huomiota esimerkiksi monikkolasten

ikään sekä isovanhempien sukupuolijakaumaan, jotta saatava materiaali olisi mahdollisimman monipuolinen. Opinnäytetyön rajaukseksi muodostui leikki-ikäisten monikkolasten isovanhemmat, sillä kyseisessä ryhmässä otanta isovanhempien kohdalla oli suotuisin. Jo rajattua ryhmää joutui karsimaan entisestään, sillä ikäryhmärajausten jälkeen joukko oli edelleen liian suuri. Jäljelle jääneestä ryhmästä valikoitui satunnaisesti niin kaksosten kuin kolmosten isoäitejä sekä isoisia. Monikkolasten sukupuolella tai identtisyydellä, eikä isovanhempien iällä ollut opinnäytetyön rajauksessa merkitystä. Kaikkia yhteydenottajia informoin asiaan kuuluvalla tavalla opinnäytetyötäni varten tekemästäni rajauksesta ja valinnasta.

Haastatteluun valituille isovanhemmille (10) toimitin sähköpostitse tarkemmat tiedot liittyen opinnäytetyöhön ja haastatteluprosessiin. Tiedote sisälsi myös suostumuslomakkeen ja erilliset ohjeet lomakkeeseen liittyen. Palautuneet suostumuslomakkeet tallennettiin oppilaitoksen ohjeen mukaan salatulle levyasemalle. Lopulta valituista isovanhemmista vain kahdeksaa haastateltiin lopullista työtä varten, sillä aineisto alkoi kyläntyä seitsemännen haastateltavan kohdalla eli uusia näkökulmia ei enää tullut. Tämän takia haastatteluja ei katsottu tarpeelliseksi jatkaa.

Teemahaastattelut toteutettiin etäyhteyksin Zoom- videopalvelun välityksellä, nykyinen pandemiatilanne sekä välimatkat huomioiden. Haastattelut olivat yksilöhaastatteluja ja ne toteutettiin tammi - helmikuussa 2022. Haastatteluissa keskustelu rakentui ennalta laaditun teemahaastattelun pohjalta. (Liite 1.) Laaditut teemat ja apukysymykset tukivat ja ohjasivat keskustelua aiheen parissa. Jokaisen valitun kanssa haastattelu eteni omalla tahdilla ja laajuudella kuitenkin niin, että samat kysymykset esitettiin kaikille. Aikaa jokaiselle haastattelulle oli varattu noin tunti, mutta keskimäärin aikaa kului noin puolesta tunnista 45 minuuttiin. Haastatteluissa ei keskitytty niinkään vastauksien muotoon vaan vapaaseen ja avoimeen keskusteluun, jossa haastateltavan ääni pääsi kuuluviin. Kaikkia haastateltavia haastateltiin kerran. Haastattelut nauhoitettiin, jotta aineistoon oli mahdollisuus palata myöhemmin, tekstin litteroinnin eli puhtaaksi kirjoituksen kohdalla.

4.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi on etenkin tulosten kannalta tärkeässä roolissa. Näin aineistoon luodaan selkeyttä kuitenkin sen sisältämää tietoa kadottamatta. Menetelmäksi valikoitui sisällönanalyysi seuraavaksi mainituin kriteerein: Hoitotieteessä sisällönanalyysi on todettu merkittäväksi menetelmäksi, sillä se pitää sisällään itse aineiston kuvauksen, mutta myös niiden päätelmiä, seurauksia ja merkityksiä. (Kankkunen & Vehviläinen-

Julkunen 2017: 166.) Analyysimuotoja laadullisessa tutkimuksessa on kolme toisistaan hyvin erilaista. Muotoja ovat aineistolähtöinen analyysi, teoriaohjaava analyysi sekä teorialähtöinen analyysi. Opinnäytetyössäni keskiössä on aineistolähtöinen analyysi, jonka tarkoituksena on luoda tutkimusaineistosta kattava kokonaisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 80–81.)

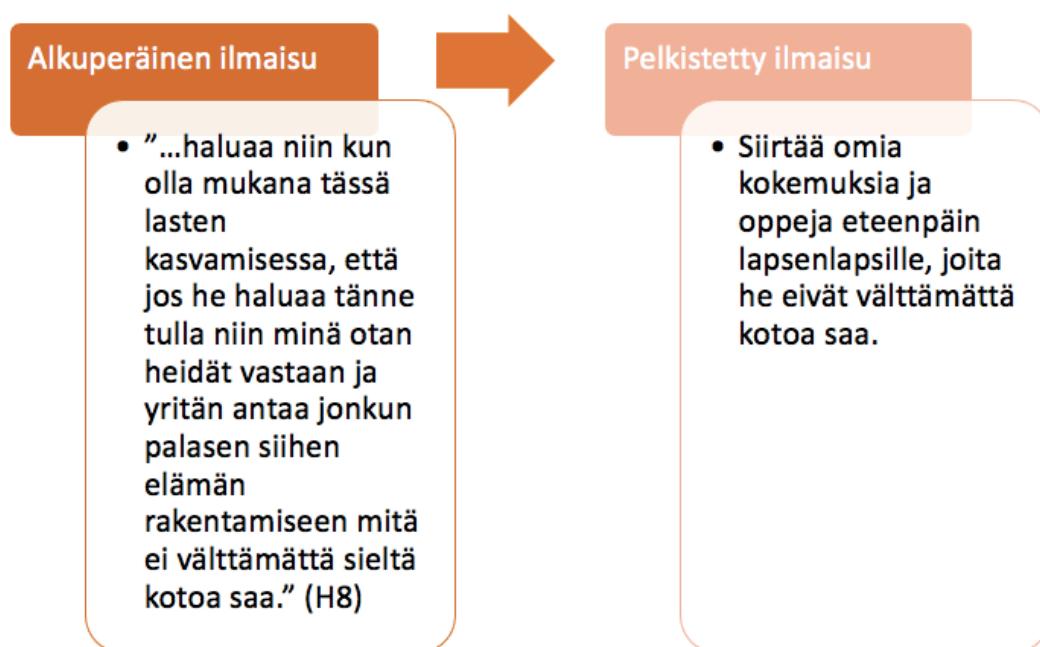
Aineiston analyysi on systemaattinen prosessi. Analysoinnin mahdollistamiseksi nauhoitetut haastattelut litteroitiin eli kirjoitettiin puhtaaksi tekstin muotoon. Jokainen haastattelu purettiin kirjalliseen muotoon sana sanalta Word - tekstinkäsittelyohjelmalla. Litteroinnin jälkeen saatua materiaalia alettiin purkaa vaihe vaiheelta osiin. Tekstin muotoon kirjoitettua materiaalia haastatteluista kertyi yhteensä 84 sivua, fontin ollessa leipäteksti muodossa Calibri 11 ja riviväli 1,5.

Etenkin hoitotieteellisissä tutkimuksissa sisällönanalyysin menetelmää käytetään usein. Sisällönanalyysi on eniten käytetty menetelmä juuri tutkimuksissa, joissa pyritään kuvaamaan jotakin ilmiötä. Tutkittavasta ilmiöstä saadaan sisällönanalyysin menetelmin esiin erilaisia käsiteloukituksia ja -karttoja, joiden tavoitteena on tutkimuksessa tutkittavan ilmiön tarkempi kuvaaminen. (Kyngäs & Elo & Pölkki & Kääriäinen & Kanste 2011: 139–140.) Laadullisessa tutkimuksessa sisällönanalyysiä pidetään perusanalyysimenetelmänä, jolla voidaan analysoida dokumentteja niin systemaattisesti kuin objektiivisesti. Se voidaan toteuttaa kahdesta eri näkökulmasta induktiivisena tai deduktiivisena, huomioiden tutkimuksen tarkoitus. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 78–86.) Omassa opinnäytetyössä käytän induktiivista menetelmää, jossa keskitytään päättelyn logiikkaan yksittäisestä yleiseen. Opinnäytetyön aiheesta tutkittua tietoa on vähän, jonka takia induktiivinen lähtökohta on myös perusteltua. Tiedon ollessa hajanaista tai asiasta ei juuri tiedetä, on induktiivista lähtökohtaa aiheellista käyttää (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017: 167).

Aineiston käsitteellistämässä erotetaan tutkimuksen varten otettava olennainen tieto, joka perusteella teoreettinen käsitys muodostuu (Tuomi & Sarajärvi 2018: 87–94). Jotta sisällönanalyysi onnistuu halutulla ja luotettavalla tavalla, on tutkijan pidettävä huoli aineiston ja käsitteiden tarkasta rajauksesta ja käsittelystä. Induktiivisen aineiston analyysia voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen, joita ovat: aineiston pelkistäminen eli redusointi, aineiston ryhmittely eli klusterointi sekä teoreettisten käsitteiden luominen eli abstrahointi. Kun aineisto on pelkistetty tarkasti, muodostuneiden käsitteiden pohjalta tutkittavaa ilmiötä pystytään kuvaamaan luotettavasti. (Kyngäs ym. 2011: 146.)

Kun haastatteluista saatu aineisto oli litteroitu, alkoi sen tarkempi analysointi. Analyysi alkoi tarkemmalla perehtymisellä litteroituun aineistoon. Aineisto luettiin useampaan kertaan läpi paremman kokonaiskuvan hahmottamiseksi, vaikka sisällöt itsessään olivat jo osin tuttuja alun purkuvaiheen myötä. Alkuun aineisto saattaa herättää monenlaisia ajatuksia: se voi tuntua hankalalta ”pitää kasassa” tai siitä saattaa olla vaikea ”löytää merkittäviä oivalluksia”, tätä ei kuitenkaan tule pelästyä. Aineiston lukemiseen on hyvä varata aikaa, sillä näin se alkaa synnyttämään ajatuksia tai mielenkiintoisia kysymyksiä. (Hirsjärvi & Hurme 2015: 143.) Aineiston analyysin alkuun tulee myös huomioida tapa, jolla saatua aineistoa lähdettään tulkitsemaan. Teemoittelulla tarkoitetaan aineiston analysointia haastatteluista esille nousevien piirteiden valossa. Ne saattavat pohjautua teemahaastattelun laadituille teemoille, ja olennaisesti ainakin lähtökohta teemat nousevat esille. (Hirsjärvi & Hurme 2015: 173.) Omassa työssä hyödynsin teemoittelua aineiston hahmottamiseksi.

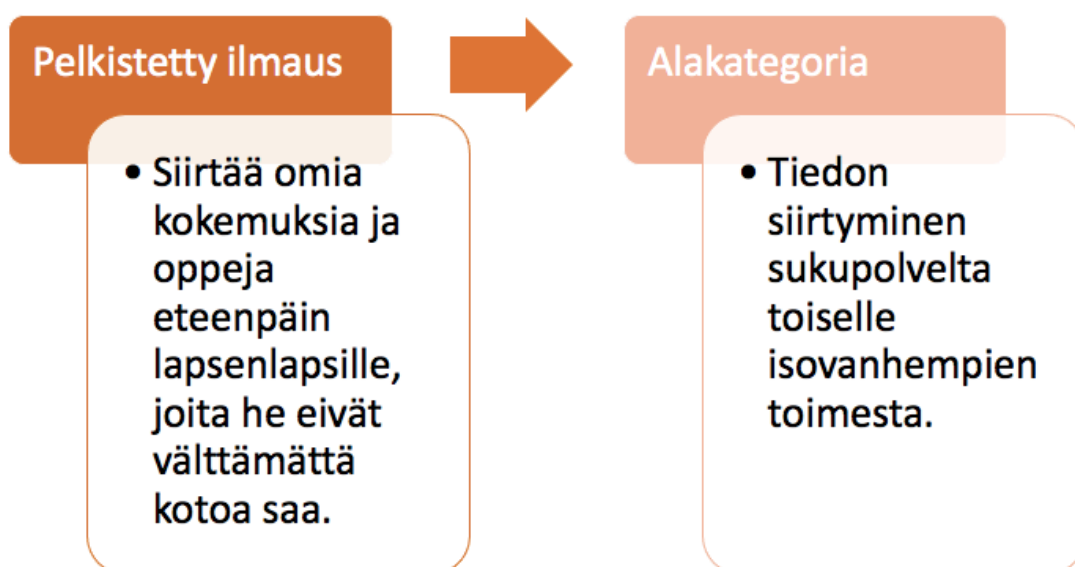
Aineiston redusointi eli pelkistäminen pitää sisällään karsimisvaiheen, jossa karsitaan kaikki olematon tieto haastatteluista pois. Aineiston redusoinnin helpottamiseksi loin värikoodit, jotta olennainen tieto tutkimuksen mukaisesti oli aineistosta helpommin löydettävissä. Näin saatua materiaalia aiheen ympärillä saadaan supistettua analysoinnin helpottamiseksi. Kuviossa 2. on esitetty alkuperäisilmaisun pelkistys.

Kuvio 2. Esimerkki alkuperäisen ilmaisun pelkistyksestä.

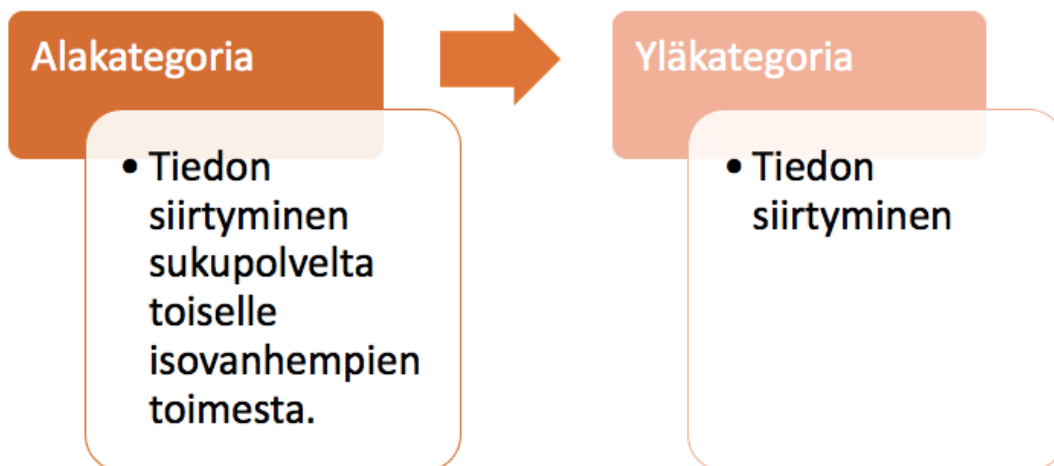
Aineiston redusoinnissa hyödynsin aiemmin tehtyä teemoittelua, mutta itse aineiston analyysiprosessia ohjasi työn tutkimuskysymykset. Induktiivinen sisällönanalyysi perustuu lähinnä induktiiviseen päättelyyn, jossa analyysissä luokitellaan sanoja niiden teoreettisen merkityksen pohjalta, kuitenkin niin, että päättelyä ohjaa tutkimusongelmat (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017: 167).

Kun ylimääräinen tieto haastatteluista oli karsittu, voitiin siirtyä seuraavaan vaiheeseen. Redusointivaihetta seuraa ryhmittelyvaihe. Ryhmittelyvaiheessa kävin pelkistettyä materiaalia läpi etsien samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä haastatteluista. Värikoodilla koottu materiaali oli helppo yhdistää samankaltaisiin kategorioihin tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti. Saadut käsitteet ryhmiteltiin sekä yhdistettiin omiin kategorioihin ja edelleen alakategorioihin. Kuviossa 3. on esitetty pelkistetyn ilmauksen tiivistyminen omaksi alakategoriaksi.

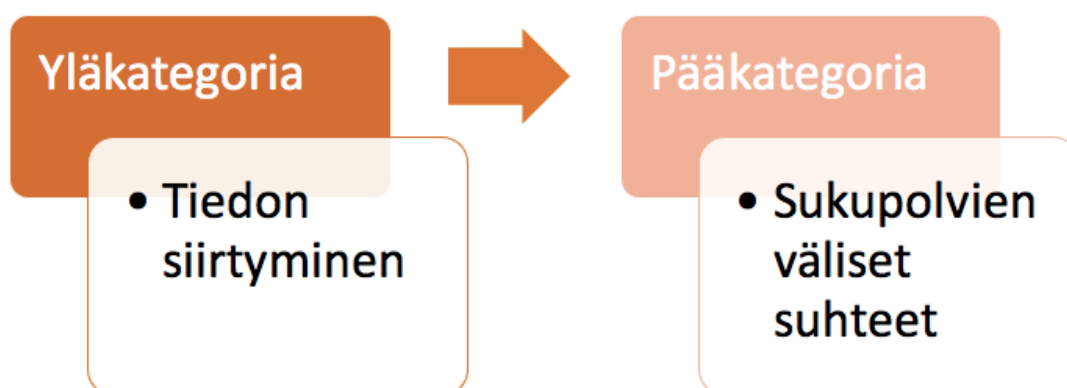
Kuvio 3. Esimerkki yhden alakategorian muodostumisesta.

Kerätty aineisto tiivistyi entisestään. Muodostuneita kategorioita vertailtiin keskenään toisiinsa. Yläkategoriat muodostivat alakategoriat yhdistäviksi kokonaisuuksiksi. Kuviossa 4. on kuvattu, kuinka alakategoria tiivistyy edelleen yläkategoriaksi.

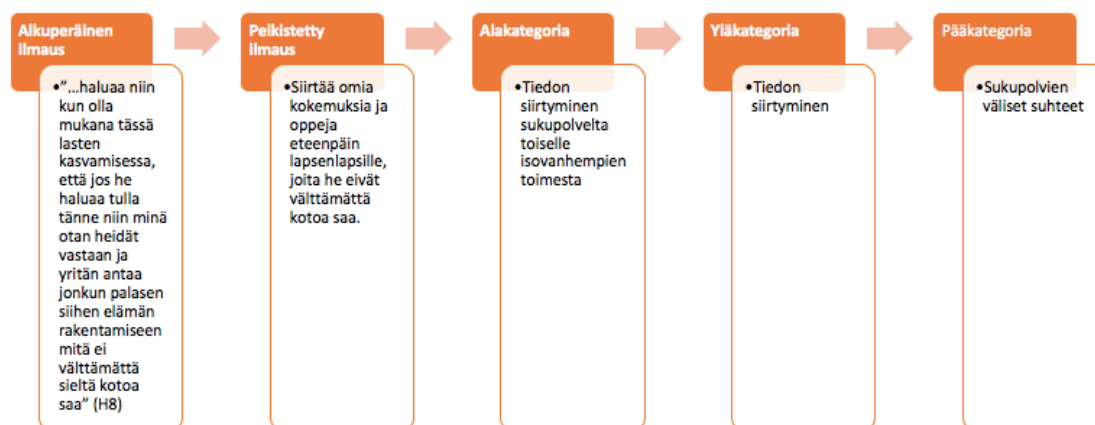
Kuvio 4. Esimerkki yhden yläkategorian muodostumisesta alakategorian mukaan.

Lopuksi muodostuneet yläkategoriat yhdistettiin omiksi pääkategorioiksi. Vaiheiden jälkeen aineistosta oli jäljellä tiivis kokonaisuus, joka vastasi tutkimuksen tarkoitusta ja sille asetettuja tutkimuskysymyksiä. Kuviossa 5. kuvataan saadun yläkategorian tarkentuminen yhtenäiseksi pääkategoriksi.

Kuvio 5. Esimerkki yhden pääkategorian muodostumisesta.

Aineiston analyysin jälkeen, materiaalin ollessa pelkistetty tiivis kokonaisuus, alkoi aineiston uudelleen tarkastelu saatujen kategorioiden perusteella. Kuviossa 6. on esitetty esimerkki yhden pääkategorian muodostumisesta valitun alkuperäisilmaisun kautta. Jokaista saatua pääkategoriaa edelsi vaiheittain etenevä sisällönanalyysi. Liitteessä 3. on kuvattu laajemmin kyseisen pääkategorian muodostumista. Muodostuneet pääkategoriat ja niiden yläkategoriat on esitetty tarkemmin kuviossa 7.

Kuvio 6. Yhteenveto saadusta pääkategoriasta yhden alkuperäisilmaisun kautta.

5 Tulokset

5.1 Monikkoperheisovanhemmuus

Osalle isovanhemmista monikkoperhe oli käsitteenä uusi ja ihmeellinen asia, kun taas osalle käsite oli tuttu aikaisemmin suvussa esiintyneiden monikkojen kautta. Monikkokäsite oli saattanut tulla tutuksi myös oman lapsen puolison kautta.

Monikkoisovanhemmuus oli uusi ja ihmeellinen asia. (H1)

Moni monikkoperheen isovanhempi nosti esiin monikkoisovanhemmuusuutisen herättäneen monenlaisia tunteita ilosta ja pienestä positiivisesta järkytyksestä aina huoleen ja pelkoon. Huoli raskauden etenemisestä, perheen jaksamisesta sekä odottavan äidin, että lastenlasten terveydestä nousi vahvasti esiin haastatteluista. Pelon ja huolen koettiin kuitenkin muuttuneen lastenlasten syntymän jälkeen tuplaten tai triplaten onneksi.

...se oli suurta jännitystä silloin aika lailla kolme vuotta sitten, että sitä oli helpottunut, kun kaikki lapset syntyivät ja olivat elossa, niin kun myös äiti. Tietysti se mistä olen eniten huolissani, on se vanhempien jaksaminen. (H1)

Osa isovanhemmista koki monikkoisovanhemmuuden hyvin erilaisena verrattuna yksöisovanhemmuuteen, kun taas osalle isovanhemmista monikkolasten isovanhemmuus ei poikennut tavallisesta. Isovanhemmat eivät kokeneet kohtelevansa monikkolapsenlapsia mitenkään eri tavalla esimerkiksi muihin lapsenlapsiin verrattuna, mutta osa isovanhemmista kuitenkin koki suhteensa monikkolapsenlapsiin olevan jossain

määrin erilainen. Monet isovanhemmat kokivat myös monikkoisovanhemmuuden konkretisoineen ajatuksen siitä, että kaksoset tai kolmoset eivät mene siinä missä yksi lapsi. Työtä ja valvovia silmäpareja isovanhemmuudessa tarvittiin myös enemmän.

Monikkoisovanhemmuus on hyvin erilaista, kun hoitaisi vain yhtä lasta tai olisi vain yhden lapsenlapsen kanssa. (H6)

En usko, että se on erilaista, kyllä koen, että isovanhemmuus on ihan samanlaista kaikille lapsenlapsille. (H8)

Haasteena isovanhemmat nostivat esiin monikkolasten huomioimisen ja ajan jakamisen jokaiselle tasapuolisesti, kun kyseessä on kaksi tai useampi saman ikäinen. Monet isovanhemmat kuitenkin pyrkivät tarjoamaan ja huomioimaan monikkolapsille yksilöllistä aikaa aina sen ollessa mahdollista.

Onhan siinä tietysti se haaste, että kun niitä on kolmoset niin, muistaa jakaa sitä omaa aikaa jokaiselle tasapuolisesti... (H1)

5.2 Isovanhempien antama tuki

Monet isovanhemmat kokivat antamansa tuen olevan tervetullutta ja merkityksellistä. Monikkoperheille annettu tuki piti sisällään niin taloudellista kun konkreettistakin apua aina perheen tilanteen ja tarpeen mukaan. Osa isovanhemmista painotti konkreettisen tuen muuttaneen muotoaan aina monikkolasten iän ja kehitystason mukaan.

Kun kolmoset olivat ihan pieniä, vauvaikäisiä ja tuttipullolla syötettiin, niin kyllä siinä aina kun oli ruoka-aika, otti yhden ja syötti, mutta nyt kun he ovat isompia ja menen sinne, niin istun heidän kanssaan olohuoneen lattialla... (H1)

.. iän ja kehitystason mukaan osallistumista, mutta lasten kanssa tosiaan. (H3)

Moni isovanhempi pyrki järjestämään aikaansa niin, että pystyi toimimaan lisäkätenä arjen pyörittämisen mahdollistamiseksi. Moni isovanhempi korosti myös lyhyiden etäisyyksien helpottavan konkreettisen tuen antamista perheelle. Näin yhteistä aikaa oli helpompi järjestää ja apuna pystyi olemaan pienemmissäkin asioissa esimerkiksi iltakuilun merkeissä.

...iltapäivällä äiti oli kotona lasten kanssa ja isä töissä, niin lähdin iltapäiväkuilulle heidän kanssaan. Yksi aikuinen ihminen ei täydellisesti pysty hallitsemaan kolmea eri suuntaan juoksevaa lasta. (H3)

Suurin osa isovanhemmista nosti myös esille monikkolasten vanhempien hyvinvoinnin tukemisen. Isovanhemmat kertoivat järjestävänsä aikaa monikkolasten vanhemmille otamalla lapsenlapsia hoitoon kukin omien mahdollisuuksiensa mukaan, jotta vanhemmat saisivat käydä esimerkiksi rauhassa kaupassa tai nukkua aamulla pitkään. Myös usea isoäiti koki antavansa emotionaalista tukea perheen vanhemmille, etenkin monikkolasten äideille.

...lapset touhuavat siinä ympärillä ja vanhemmat saavat tehdä omia asioita sillä aikaa. (H1)

Tiedän miten kovilla vanhemmat tässä elämänvaiheessa ovat, niin järjestän heille kahden keskeistä aikaa... eli he saavat olla ihan vaan kahdestaan, ihan vaan olla ja käydä vaikka syömässä... (H8)

Isovanhemmat korostivat sitä, kuinka omaa aikaa riittää enemmän lapsenlapsille kuin omille lapsille aikanaan. Monikkoperheissä työmäärä monikkolasten kohdalla saattaa olla kaksin- tai jopa kolminkertainen. Tästä syystä monet isovanhemmat pyrkivät järjestämään aikansa lastenlasten kanssa niin, että yhdessä he ehtivät tehdä asioita, joihin perheen vanhemmilla ei välttämättä ole niin paljon aikaa arjen kiireessä. Isovanhemmat kertoivat lukevansa monikkolastenlasten kanssa kirjoja yhdessä rauhoittuen sekä osallistamalla monikkolapsia esimerkiksi ruuanlaittoon ikätason mukaisesti. Isovanhemmat pyrkivät myös helpottamaan monikkoperheiden arkea valmiiksi tehdyillä ruuilla.

...pojat haluavat olla ruuanlaitossa esimerkiksi salaattien pilkkomisessa mukana. Yritän ottaa heidät aina mukaan, kun minulla on enemmän aikaa, verrattuna mitä vanhemmilla illalla töiden jälkeen, kun pitää saada ruoka nopeasti. (H6)

Annettuun tukeen ei vaikuttanut isovanhempien taloudellinen tilanne, vaan jokainen koki, että annettu tuki, missä tahansa muodossa, oli arvostettua ja antoisaa myös heille itselleen. Moni korosti tuen olevan myös molemminpuolista.

5.3 Isovanhempien kokema rooli

Jokainen haastateltu isovanhempi koki roolinsa monikkoperheessä nimenomaan isovanhempiana. Haastatteluissa korostui näkemys siitä, että lasten kasvatusta jätetään vanhemmille ja isovanhempiana rooli on rennompi vanhemmuuteen verrattuna. Lapsenlapsista osattiin nauttia eri tavalla verrattuna omien lasten lapsuuteen, jolloin arjen kiireet olivat vahvemmin läsnä.

... isovanhemmuus on isovanhemman kannalta hieno asia, siinä pystyy niiden lasten kanssa olemaan enemmän läsnä verrattuna mitä omien lasten kanssa aikanaan. (H2)

Jokainen isovanhempi koki nauttivansa monikkoisovanhemmuudesta. Monen näemyksen mukaan isovanhemman rooli monikkoperheessä on sopivissa määrin taustalla toimiminen, tietynlaisena vahvana tukiverkkona. Tietynlainen opetuksellinen rooli isovanhempina monikkoperheessä myös korostui. Isovanhemmat halusivat tarjota omia oppejaan ja kokemuksiaan monikkolapsille isovanhemman roolissa.

... haluaa tällaisen opetuksellisen roolin ottaa, että joitakin asioita kertoo, mitä joskus on pappa tai mami tehnyt... (H2)

Useat monikkoperheiden isovanhemmat korostivat ja kokivat roolinsa olevan myös läsnä oleva isovanhempi perheen elämässä. Aikaa ja yhdessäoloa haluttiin ja pyrittiin järjestämään mahdollisuuksien mukaan. Läsnäolo ei rajoittunut ainoastaan lasten hoitamiseen vaan moni isovanhempi kertoi läsnäolon olevan perheen yhteisen ajan viettämisestä esimerkiksi retkien tai erilaisten matkojen muodossa koko porukan voimin.

Rooli on läsnä oleva ja aina voi kysyä, että mulla on lentävä lausekin, että aina voi kysyä, jos apua tarvitsee... minä myös reippaasti sanon, sopiiko vai ei. (H3)

5.4 Sukupolvien väliset suhteet

Sukupolvien väliset suhteet monikkoperheiden isovanhemmat kokivat merkityksellisinä ja tärkeinä kaikille osapuolille.

Isovanhemmat korostivat hyvien suhteiden mahdollistavan esimerkiksi tiedon siirtymisen sukupolvelta toiselle. Isovanhemmat kokivat kuinka omat kokemukset ja opit omilta isovanhemmilta heijastuivat omaan isovanhemmuuteen. Tiettyjä sukupolvelta toiselle saatuja kokemuksia ja oppeja haluttiin antaa nuoremmille sukupolville sukuperinnön jatkamiseksi. Isovanhemmat myös kokivat oman elämäkokemuksen tarjoavan lapsenlapsille palan elämään, jota ei välttämättä kotoa saa.

Se merkitsee minulle todella paljon, koska itselleni isovanhemmat äidin puolelta oli ainoat, jotka minulla oli. He olivat minulle rakkaat. Koin jo silloin, että minä saan heiltä sellaisia juttuja mitä ei välttämättä omilta vanhemmilta sitten saa. Sen takia haluaa olla mukana tässä lasten kasvamisessa. Jos he haluavat tulla tänne niin otan heidät vastaan ja yritän antaa jonkun palasen siihen elämän rakentamiseen, mitä ei välttämättä sieltä kotoa saa.” (H8)

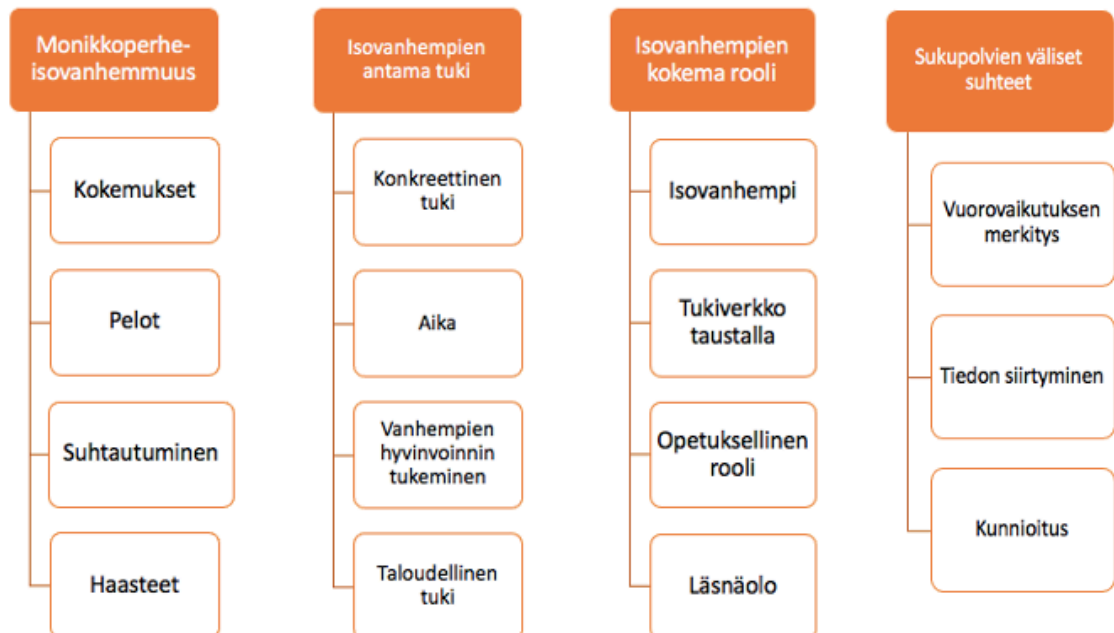
Monikkoperheiden isovanhemmat kokivat saavansa itse paljon niin monikkoperheen vanhemmilta kuin monikkolapsilta. Isovanhempien antaessa palaa omasta maailmastaan, aukeaa heille uusi maailma lasten ja lastenlasten kautta.

Sehän on todella antoisaa, avaa minulle ihan eri maailman ... Onhan se kiva kuulla mitä päiväkodissa touhutaan ja miten lapsia ikään kun ”kasvatetaan”. Antoisaa päästä sisälle kuulemaan nykymaailman menoja. (H5)

Tutustuttaa sellaisiin asioihin mitkä ovat minulle tärkeitä. Vähän eri asia mistä on kiinnostunut tämän ikäinen ihminen. Eihän se tarkoita, että pitää tehdä samoja asioita tai samoista asioista pitää vaan, että mukava seurata ja kuulla asioita puolin sekä toisin, luulisin. (H5)

Haastatteluissa monikkoperheiden isovanhemmat myös korostivat sukupolvien välisten suhteiden nostaneen esiin uudenlaisen kunnioituksen sukupolvien välillä. Isovanhemmat kokivat monikkoperheiden kunnioittavan heitä isovanhempina, jolloin annettua panosta perheissä arvostettiin. Kunnioitus heijastui myös toisinpäin, sillä monet monikkoperheisovanhemmat painottivat kunnioittavansa monikkoperheiden vanhempia, vanhemmuuden ja luotujen sääntöjen näkökulmasta. Tämä korostui esimerkiksi siinä, että vanhempien luomia kasvatusmalleja kunnioitettiin ja pyrittiin noudattamaan.

Kyllä on hyvät suhteet ja juuri se, että minä kunnioitan heitä vanhempina ja he määräävät asiat. Minä sitten tarvittaessa kysyn kiltisti. (H3)

Kuvio 7. Saadut pääkategoriat ja niiden yläkategoriat monikkoisovanhempien kokemana.

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Saatuja tuloksia tulee arvioida kriittisesti. Vertailua tulee tehdä jo olemassa olevaan tietoperustaan. Tutkijan tulee myös pohtia mistä saadut tulokset johtuvat ja poikkeavatko ne aiemmasta tiedosta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017: 179.) Tutkittua tietoa itse monikkoperheisovanhemmuudesta on vähän, jonka takia omasta opinnäyttyöstä saatuja tuloksia on hankala verrata aiempiin tutkimuksiin aiheen saralla. Kuitenkin saatuja tuloksia voidaan tarkastella yksittäisten teorioiden ja tutkimusten pohjalta.

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä selvitettiin, mitä isovanhemmuus monikkoperheissä on. Saatujen tulosten mukaan kokemukset monikkoisovanhemmuudesta vaihtelivat isovanhempien keskuudessa. Tuloksista voidaan kuitenkin huomata isovanhemmuuden merkityksen olevan sen määritelmän mukaista. Isovanhemmuuden merkityksen katsotaan olevan välittämistä, opastusta ja elämän jakamista yhdessä lasten kanssa (Ruoppila & Kotilainen & Vasikkaniemi 1999: 345–346). Isovanhemmat korostivat suhtautumisen monikkolapsenlapsiin olevan samanlaista kuin muihin lapsenlapsiin, jos heillä sellaisia oli.

Monikkoisovanhemmuudesta kuuleminen voi alkuun olla järkytys. Tavallista on, että päässä pyörii useita kysymyksiä, varsinkin: ”Kuinka kaikki menee ja kuinka voin auttaa perhettä?”. (Tamba 2015.) Saaduista tuloksista nousi vahvasti esiin monikkoisovanhemmuuden herättäneen erilaisia pelkoja ja huolta monikkoraskaudesta ja sen riskeistä eri tavalla kuin yhden lapsenlapsen kohdalla. Tulosta tukee aiemmat tutkimukset liittyen monikkoraskauksiin ja niiden riskeihin. Monikkolasten odotusaikana odottava äiti kuulee usein raskauden eri vaiheissa olevansa riskiodottaja. Tämän takia perheen odotusaikaa leimaakin huoli esimerkiksi tulevien lasten hyvinvoinnista. (Suomen Monikkoperheet ry a.) Haasteena isovanhemmat nostivat esiin monikkolastenlasten yksilöllisen huomioimisen ja ajan jakamisen. Kyseinen ilmiö on noussut esiin myös aiemmissa monikkolasten yksilöllisyyteen liittyvissä tutkimuksissa kuitenkin vain vanhemmuuden näkökulmasta. Monikkolasten vanhemmat ovat nostaneet yksilöllisyyden huomioimisen yhdeksi suurimmista haasteista monikkolasten kohdalla (Harvey & Athi & Denny 2014: 31–32).

Toisella tutkimuskysymyksellä selvitettiin millaista tukea isovanhemmat antavat monikkoperheille. Isovanhempien osallistumisen ytimenä voidaan nähdä väestörakenteen

muutos (Buchanan & Rotkirch 2018). Apua voi esiintyä monessa eri muodossa ja usein se on tervetullutta, kun sitä tarjotaan jo raskausaikana, että lapsien saavuttua. Annettu tuki alkaa yleensä kaikkein alkeellisimmalta läsnäolotasolta. Näin tarjottava apu voi olla esimerkiksi lastenlasten hoitamista, auttamista kotitöissä, ostoksilla ja ruuanlaitossa. (Pirola R. & Pirola M. 2010; Tamba 2015.) Tämä tukee saatuja tuloksia monikkosovanhempien tarjoamasta tuesta monikkoperheille. Annetun tuen koettiin olevan konkreettista apua tilanteen mukaan, mutta myös esimerkiksi taloudellista. Avun muodot vaihtelivat lasten iän ja kehitystason mukaan perheestä riippumatta. Isovanhemmat myös kokivat annetun avun olevan tervetullutta ja se otettiin monikkoperheissä mielellään vastaan. Suurin osa isovanhemmista myös koki avun olevan molemminpuolista eli myös he itse saivat apua tarvittaessa monikkoperheeltä. Saatu apu ja tuki omalta perheeltä onkin useimmille elämän tärkeimpiä asioita (Hämäläinen & Danielsbacka & Häglund & Rotkirch & Tanskanen 2021: 5). Usein isovanhemmilla katsotaan myös olevan ajan lahja (Pirola R. & Pirola M. 2010). Tämä korostui saaduissa tuloksissa, isovanhempien painottaessa oman ajan riittävyttä. Näin monikkosovanhemmilla oli aikaa ottaa monikkolapsenlapsia mukaan esimerkiksi ruuanlaittoon, johon vanhempien aika ei välttämättä arjen kiireessä riittänyt.

Opinnäytetyössä selvitettiin myös, miten isovanhemat kokivat roolinsa osana monikkoperhettä. Yleismaailmallisesti isovanhemat ovat olleet kautta aikojen tärkeitä perheissä ja heidän roolinsa on kehittynyt edelleen (Abdullah 2020). Tuloksista korostui isovanhemman roolin perheen keskiössä olevan rennompi ja vastaanottavaisempi omien lapsien lapsuuteen verrattuna. Jokainen koki saavansa olla aidosti juuri isovanhemman roolissa, jolloin kasvatusta ja sääntöjen luominen jätettiin ymmärrettävästi vanhemmille. Tunneside isovanhempien ja lastenlasten välillä on usein vanhemmuuden kaltainen. Rooli isovanhempiana on kuitenkin vanhemmuutta kevyempi ja vastuu pienempi. (Fågel & Rotkirch & Söderling 2010: 33.) Isovanhempien rooli monikkoperheiden taustajoukoissa läsnä olevana isovanhempiana ei vaikuttanut siihen, etteikö suhde lapsenlapsiin voinut olla lämmin ja avoin. Saatujen tuloksien perusteella koettu rooli isovanhempiana voidaan nähdä varsin positiivisessa valossa. Esimerkiksi useissa Yhdysvalloissa tehdyissä tutkimuksissa isovanhempien roolin nähtiin olevan toisenlainen, monet isovanhemat saattoivat olla lastenlastensa ensisijaisia kasvattajia. Näin isovanhemat joutuvat työstämään uutta rooliaan toistamiseen kasvattajina eikä isovanhempiana perheen taustajoukoissa. (Saxena & Brotherson 2021.) Osa monikkoperheiden isovanhemmista korosti roolinsa perheissä olevan myös jokseenkin opetuksellinen. Tämä ilmiö voidaan myös osin rinnastaa sukupolvien välisiin suhteisiin.

Työssä pyrin myös selvittämään, miten monikkoperheiden isovanhemmat kokivat sukupolvien väliset suhteet monikkoperheissä. Sukupolvien välisten suhteiden merkityksen katsotaan kasvavan ihmisten ikääntyessä (Hämäläinen ym. 2021: 5). Tuloksista kävi ilmi, kuinka merkityksellisinä monikkoisovanhemmat kokivat suhteet sukupolvien välillä ja se tukee aiemmin tutkittua teoriaa. Suhteet niin monikkolasten vanhempiin kuin monikkolapsenlapsiin nähtiin lämpiminä ja avoimina puolin ja toisin. Kun peräkkäisiä perhesukupolvia on nykypäivänä elossa enemmän kuin koskaan aiemmin, mahdollistaa se osaltaan sukupolvien välisen vuorovaikutuksen ja suhteiden muodostumisen (Hämäläinen ym. 2021: 5).

Saadut tulokset monikkoperheiden ja isovanhempien välisistä suhteista vahvistavat aiempaa tutkimustietoa sukupolvien välisten suhteiden merkityksestä kulttuuriperinnön näkökulmasta. Kun isovanhemmat ja lapsenlapset jakavat nykyisin yhteisiä elinvuosia enemmän kuin koskaan aiemmin, mahdollistaa tämä osaltaan tiedon siirtymisen eteenpäin sukupolvien ketjussa (Hämäläinen ym. 2021: 5). Vahvistusta kulttuuriperinnön siirtymisen teoriaan luo myös aiemmat kansainväliset tutkimukset. Tutkimuksessaan Rudolph & Rauvola & Costanza & Zacher 2020 vahvistavat aatetta siitä, kuinka kulttuuri synnyttää sukupolvia ja sukupolvet puolestaan synnyttävät kulttuuria. Tiedon siirtyminen sukupolvien ketjussa ei ollut vain vanhemmilta sukupolvilta nuoremille siirtyvää, vaan myös toisin päin. Isovanhemmat kokivat lastenlasten avaavan myös heille uudenlaisen maailmankuvan. Pirola R. & Pirola M. 2010, tutkimuksessa korostuu isovanhempien ja lastenlasten välisten suhteiden hyödyn olevan molemminpuolista, joka tukee saatua tulosta tiedon siirtymisestä sukupolvien ketjussa.

Kuten tuloksista voidaan todeta kulttuuritraditioiden, käytännön taitojen sekä sukupolvien välille muodostuvaan kunnioitukseen vaikuttaa paljolti läheiset suhteet monikkoperheiden ja isovanhempien välillä. Nykyisin sukupolvien välisten suhteiden on mahdollista muovautua entistä läheisemmiksi, sillä lapsia ja lapsenlapsia on lukumäärällisesti vähemmän kuin ennen (Tiilikainen 2019: 59). Tuloksista voidaan myös huomata monikkoperheiden tarvitseman tuen vaikuttavan sukupolvien välisiin suhteisiin, sillä avun tarve kyseisissä perheissä on suurempi. Tämä osaltaan tukee ja vahvistaa sukupolvien välisiä suhteita, vuorovaikutuksen kautta.

6.2 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Johtopäätöksinä voidaan todeta isovanhemmuuden monikkoperheissä olevan kokemuksellisesti erilaista, mutta merkitykseltään se on normaalin isovanhemmuuden raa-meissa. Voidaan myös todeta monikkoisovanhemmuuden nostaneen esiin enemmän jännitystä ja huolta raskauden etenemisestä sekä perheen jaksamisesta.

Isovanhempien antamaa tukea monikkoperheille voidaan pitää konkreettisesti suurem-pana verrattuna tavalliseen isovanhemmuuteen apukäsien tarpeen ollessa monikko-perheissä suurempi. Tuki on laajaa ja sitä esiintyy eri muodoissa, kunkin perheen ja isovanhemman tilanteen mukaan.

Isovanhempien kokema rooli monikkoperheissä oli aktiivista tukijoukoissa toimimista, kuitenkin taustalla isovanhempana, eikä vastuunottavana vanhempana. Rooli isovan-hempana sisälsi oman ajan järjestämistä lapsenlapsille, opetuksellisten kokemusten ja tilanteiden mahdollistamista sekä jakamista sukupolvien vuorovaikutuksessa.

Sukupolvien väliset suhteet nähtiin läheisinä ja tiiviinä ja se heijastuu osin monikkoper-heisovanhemmuuteen ja annettuun tukeen. Sukupolvien läheisten suhteiden nähtiin toimivan porttina sukupolvien ketjussa eteenpäin siirtyvän perinnön mahdollistajana. Näin itse monikkoperheen vanhemmat saivat apua, neuvoja ja vinkkejä vanhemmuu-teen liittyen sekä lapsenlapset oppeja vanhempien polvien tavoista, arvoista ja opeista. Sukupolvien väliset suhteet monikkoperheiden ja isovanhempien välillä mahdollisti myös isovanhemmille erilaisen maailmankuvan nykymaailmasta vanhempien ja lasten-lasten kautta.

Jatkotutkimusaiheena isovanhemmuutta monikkoperheissä, niin kuin mitä tahansa mo-nikkoperheaihetta, tulisi tutkia lisää. Monikkotietoisuutta olisi ehdottoman tärkeää lisätä ja tehdä aiheesta näkyvämpi osa yhteiskuntaa, jotta monikkokäsité ei olisi ihmisille niin vieras mitä se oman näkemykseni mukaan tällä hetkellä on. Tiedon lisääminen monik-koperheaiheiden ympärillä tukisi ammatillisuutta terveydenhuollon henkilökunnan osaa-misessa. Kun tietoa aiheesta olisi enemmän voitaisiin sitä myös hyödyntää laajemmin eri sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoiden koulutusohjelmissa, jolloin tietoa työelämään siirryttäessä olisi enemmän. Kyseiset perheet ovat esimerkiksi osa neuvolan asiakas-kuntaa siinä missä muutkin.

Oman työni aihe rajautui leikki-ikäisten monikkolasten isovanhempiin. Työni edetessä monikkoperheisovanhemmuudesta nousi esiin seuraavia jatkotutkimusaiheita:

1. Monikkoisovanhemmuuden tutkiminen joko isoäitien tai isoisien näkökulmasta.
2. Eri ikäryhmän monikkolasten isovanhempien kokemusten tutkiminen.
3. Kuinka isovanhemmat toimivat monikkoperheiden terveydenedistäjinä?
4. Miten monikkoperheet kokevat isovanhemmilta saadun tuen ja tukiverkoston?

6.3 Eettisyys

Eettisyyttä on hyvä pohtia tutkimuksen eri vaiheissa. Ihmisarvon kunnioittaminen ja oikeat tutkimuskäytännöt tulee olla hyvän tieteellisen käytännön eettinen peruspilari, joka pohjautuu tutkimuseettisiin seikkoihin. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2014: 25; AL-LEA 2020: 4.) Tutkimusetiikka pitää sisällään laajan käsityksen niin vastuullisuudesta, eettisyydestä ja rehellisyydestä sekä vastuunkannosta itse tutkimuksenteossa. Nämä muodostavat tutkimusetiikan peruseriaatteet (Mustajoki & Kohonen 2021). Omassa opinnäytetyössä kyseiset peruseriaatteet ohjasivat omaa työskentelyä koko prosessin ajan, sen eri vaiheissa. Peruseriaatteiden seuraaminen auttoi myös vastaan tulleissa haasteissa ja omien päätösten kriittisessä arvioinnissa. Kun peruseriaatteet ohjaavat tutkijan tutkimustyötä, auttavat ne ratkaisemaan prosessiin liittyviä eettisiä ja älyllisiä haasteita. (ALLEA 2020: 4.) Vastaan tulevat eettiset haasteet voivat olla ihan tavallisia ja ilmetä tutkimuksen eri vaiheissa. Opinnäytetyössäni, niin kuin varmasti monella muullakin, alun haasteena nousi esiin tavallinen aate: Mistä lähteä liikkeelle ja mitä tulisi tutkia? (Mustajoki 2018).

Eettisten periaatteiden valossa tutkimuksessa tulee kunnioittaa syvästi tutkittavien yksityisyyttä, ihmisarvoa sekä muita heitä koskevia oikeuksia. Konkreettisesti tämä näkyy opinnäytetyöhön liittyvissä lupa- ja suostumusasioissa sekä tietosuojan noudattamisessa, jotka ovat osa hyvää tieteellistä käytäntöä. Etenkin ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa eettisyyttä voidaan pitää hyvin konkreettisena (Vakimo 2010). Jo ennen tutkimuksen aloittamista on hyvä selvittää, tarvitseeko omalle työlle hakea tutkimuslupaa. Käytännöt lupien kohdalla vaihtelevat muun muassa tutkimustyypeittäin. Tutkimusluvat tulee hakea siitä kohdeorganisaatiosta, josta tutkittavat tullaan hakemaan. (Kettunen 2019.) Oman työni kohdalla tarvittavat tutkimusluvat haettiin jo heti opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa.

Viime kädessä tutkimuksen vastuu on itse sen tekijällä. Itsessään jo pelkkä aiheen valinta ja rajaaminen ovat eettisiä ratkaisuja. Toteutusta varten tarvitaan myös riittävä määrä

taustatietoa. Opinnäytetyön toteutukseen tarvittavien haastateltavien on oltava tietoinen prosessista eli siitä mihin he osallistuvat, mikä tarkoitus työllä on ja mihin tuloksia tullaan käyttämään. Osallistujien tulee myös olla tietoisia työn vapaaehtoisuudesta ja määrätystä vastuuhenkilöstä. Opinnäytetyöni haastattelut perustuivat vapaaehtoisuuteen. Kiinnostuneet monikkoperheiden isovanhemmat ottivat minuun yhteyttä sähköpostitse haastattelupyynnöviestin kautta. Haastatteluun valituille lähetettiin tiedote, jossa kerrottiin kaikki olennainen tieto liittyen opinnäytetyöhön. Kun tutkittavia haastatellaan ja lopuksi heidän aatteensa kirjataan tutkimustuloksina, on tärkeää huomioida itse tutkijan rooli niin yksilönä itsenään, pohtia erilaisia vastaan tulevia eettisiä kysymyksiä ja haasteita, sekä olla valmis tekemään konkreettisia ratkaisuja tutkimukseen liittyvissä eri vaiheissa. (Vakimo 2010.) Konkreettisesti omassa työssä kyseinen aate korostui esimerkiksi haastateltavien kohdalla tehdyssä rajauksessa, jolloin eteen nousi useita eettisiä kysymyksiä. Tutkimustulosten vääristely, tutkittavien loukkaus tai muu epäeettinen käytös saattaa vaikuttaa pitkään saman kohderyhmän tutkimuksiin tai aiheeseen, jonka parissa työskennellään. (Vakimo 2010: 82–86; TENK 2019: 7–8.) Tästä syystä tutkimuksen peruseriaatteiden noudattaminen oman työn kohdalla oli erityisen tärkeää.

Tietosuojalain tarkoituksena on täsmentää ja täydentää henkilötietojen käsittelyä koskevia säädöksiä (Tietosuojalaki 1050/2018 §1). Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) mukaan tutkimuksessa on noudatettava rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta, kun tutkimuksen tuloksia tallennetaan, arvioidaan ja esitetään (TENK 2012). Opinnäytetyössä käytetyistä suorista lainauksista ja pelkistyksistä poistettiin nimiä ja puhutun kielen murteita, jotta haastateltavien tunnistettavuus katoaisi. Tietosuojan noudattaminen läpi opinnäytetyön tukee osaltaan työn eettisyyttä. Yhtenä olennaisena hyvän tieteellisen käytännön osana on henkilötietojen asianmukainen käsittely, jos niiden kerääminen on välttämätöntä. Henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön liittyviä tietoja – henkilötiedoiksi lasketaan myös tiedot, joiden avulla henkilö on todennäköistä tunnistaa epäsuorasti tai välillisesti (Arene 2020). Työni kohdalla tämä näkyi tutkittavien anonymiteetin huomioimisessa sekä saadun aineiston oikeanoppisessa käsittelyssä, että säilömisessä tietoturvallisesti oikein. Opinnäytetyöprosessin päätyttyä tiedostot tullaan tuhoamaan asiaan kuuluvalla tavalla.

6.4 Luotettavuus

Luotettavuus aineistoa kohtaan riippuu paljolti sen laadusta (Hirsjärvi & Hurme 2015: 48). Opinnäytetyössä myös onnistunut teoriatiedon rajaaminen on avainasemassa. Teoria-

tieto rakentuu käsiteltävästä aiheesta aiempien tutkimusten ja tiedon pohjalta. Teoriatietoa tulee pohtia ja vertailla kriittisesti. Kun tietoperusta on onnistuneesti koottu ja rajattu, rakentuu tutkimuskysymykset ja tarkoitus selkeämmin. (Liukko & Perttula.) Näin työ on helpompi rakentaa tarkoin harkitulle pohjalle. Tämän opinnäytetyön teoriapohja muodostui tarkasti ja laajasti erilaisista, luotettavista lähteistä, jotta kerätty aineisto olisi laadukasta. Tietoperustana työlle toimi aiheeseen liittyvä kirjallisuus, erilaiset internet-lähteet, opinnäytetyöt, väitöskirjat sekä luotettavat verkkojulkaisut ja -artikkelit. Tiedonhaussa aiheen tarkka raja, erilaiset ja monipuoliset hakusanat sekä uusimman tiedon hyödyntäminen olivat keskiössä, sillä monien erilaisten aineistotyyppien sekä näkökulmien hyödyntäminen lisäävät tutkittavan ilmiön luotettavuutta (Koppa 2021). Tietopohja, jonka perusteella opinnäytetyö on koottu, tarkentui prosessin edetessä ja saadun palautteen perusteella.

Tässä opinnäytetyössä käytetyksi menetelmäksi valikoitui laadullinen haastattelututkimus teemahaastattelun keinoin. Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuutta arvioidaan tiettyjen kriteerien kautta. Kyseisiä kriteerejä ovat uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus sekä vahvistettavuus. Tarkastellessamme esimerkiksi uskottavuutta tulee huomioida sen perimmäisin aate. Uskottavuuden periaatteena on tulosten kuvailu niin, että lukijalle muodostuu selkeä kuva siitä, miten analyysi on tehty ja mitkä ovat olleet tutkimukseen liittyvät rajoitukset sekä vahvuudet. Siirrettävyydellä taas pyritään viittaamaan siihen missä määrin tuloksia voidaan siirtää muuhun tutkimusympäristöön. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017: 197–198.) Riippuvuudella ja vahvistettavuudella tarkoittaa puolestaan sitä, että tutkija ei anna omien näkemystensä vaikuttaa tutkimuksen aikana ja näin ollen pystyy vahvistamaan aineistosta saatuja tulkintoja aiemmalla tutkimustiedolla. (Kylmä & Juvakka 2007: 143–150.) Tässä opinnäytetyössä uskottavuus näkyy tekijän omasta käsityksestä valmista työtä kohtaan. Opinnäytetyön prosessi ja saadut tulokset on pyritty esittämään selkeästi sekä luetun tekstin tueksi on lisätty kuvioita paremman kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Siirrettävyys omassa työssä korostuu saatujen tulosten kohdalla, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi monikoperhetietoisuuden lisäämisessä isovanhempien näkökulmasta. Riippuvuus puolestaan tulee esiin esimerkiksi opinnäytetyössä käytettyjen lähteiden kautta. Vahvistettavuus korostuu aiemmista yksittäisistä tutkimuksista, jotka liittyvät aiheeseen.

Omassa työssä tulosten luotettavuutta lisäsi ehdottomasti hyvä otanta haastateltavia isovanhempia. Haastatteluiden kautta kokemukset ja aatteet saatiin eettisesti ja ihmislähtöisesti esille. Opinnäytetyön haastateltavat rekrytoitiin Suomen Monikkoperheet ry:n kautta, jonka koen luotettavana ja luontevana reittinä kyseisen kohderyhmän tavoittamiseksi. Haastattelut perustuivat vapaaehtoiseen suostumukseen, jonka ansiosta

tutkittavat olivat motivoituneita, mikä lisää entisestään tulosten luotettavuutta. Luotettavuutta tuloksia kohtaan lisäsi myös harkittu rajaus mukaanotto- ja poissulkukriteerit tarkasti pohtien. Viimeisien haastatteluiden kohdalla saatu aineisto alkoi toistamaan itseään eli aineisto alkoi kylläntyä. Uusia näkökulmia tai havaintoja ei enää esiintynyt. Luotettavuuden lisäämiseksi asia vahvistettiin haastattelemalla vielä yhtä isovanhempaa, joka vahvisti havaitun ilmiön. Opinnäytetyöstä saatuja tuloksia voidaan varmasti jatkotyöstää ja soveltaa käytännön hoitotyössä esimerkiksi monikkoperheiden tukiverkostoja kartoittaessa. Tämä seikka lisää omalta osaltaan saatujen tulosten luotettavuutta.

6.5 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyö toteutettiin yksilötyönä. Yksilönä ammatillista kasvua tapahtui koko opinnäytetyöprosessin ajan sen eri vaiheissa, monella osa-alueella. Prosessi ammatillisen kasvun varrella ei kuitenkaan ollut suoraviivaista vaan piti sisällään monia kysymyksiä ja niiden reflektointia matkalla lopputulokseen. Nykyinen pandemiatilanne vaikutti opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa muun muassa ohjauksen, työpajojen ja haastatteluiden järjestämiseen etäyhteyksin. Itsessään vallitseva tilanne on kehittänyt ongelmanratkaisutaitoja sekä ajanhallintaa, että asioiden suunnittelua. Kyseisistä taidoista on hyötyä tulevaisuudessa terveysalan ammatissa, jossa ongelmanratkaisutaidot, suunnittelu sekä ajankäyttö, että hallinta ovat keskiössä hoitotyön päämäärän saavuttamiseksi.

Aiempaa kokemusta tai tietämystä monikkoperheisiin liittyen minulla ei ollut lainkaan. Aihepiiri oli aivan uusi ja tuntematon. Taaksepäin katsottaessa prosessi on ollut pitkä, mutta antoisa ja ammatillinen tietoperusta on laajentunut lähtötasoa silmällen. Koen monikkoperheosaamisen olevan tärkeässä roolissa osana terveydenhoitajan tietoperustaa terveysalan ammattilaisena. Vaikka monikkoperheet eivät välttämättä ole niin näkyvässä osassa verraten yksöisperheisiin, ovat he silti yhdenvertaisessa asemassa terveysalan palveluiden piirissä. Tämän takia koen oman monikkoperhetietoisuuden ja -osaamisen opinnäytetyöni kautta olevan rikkaus tulevaan työmaailmaan terveydenhoitajana.

Prosessina opinnäytetyö on kehittänyt myös tutkimusosaamista ja antanut eväitä tämän kaltaisten suurempien kokonaisuuksien kanssa työskentelyyn. Uskon erilaisten kokemusten kasvattavan ihmisten ammatillisuutta. Opinnäytetyö voidaan nähdä tietynlaisena kokemuksena, jossa uutta tietämystä rakennetaan vanhan perustan päälle vahvistukseksi. Tutkimustyöstä karttuu uutta kokemusta niin tieteellisesti kuin teknisesti.

Työtä tehdessä lähdekriittisyys ja oikeiden aineistojen löytäminen sekä oman tekemisen kyseenalaistaminen kehittyvät mielestäni positiivisessa valossa. Koen opinnäytetyössä käytettyjen menetelmien tukeneen omalta osaltaan ammatillista kasvua. Laadullisen menetelmän näen olleen hyvä valinta opinnäytetyöni toteutukseen sen ihmislähtöisyyden vuoksi. Terveystieteiden ammattissa ihmislähtöisyys on tärkeässä roolissa alan työnkuvaa. Teemahaastattelu puolestaan antoi harjoitusta ja avaimia toimia käytännön työelämässä. Haastattelu menetelmänä on tärkeä elementti terveydenhoitoalalla etenkin terveydenhoitajan työnkuvassa, jossa asiakaskohtaukset tapahtuvat vuorovaikutuksellisen keskustelun ympärillä.

Lähteet

Abdullah, Maryam 2020. What happens when grandparents help raise children. <https://greatergood.berkeley.edu/article/item/what_happens_when_grandparents_help_raise_children>. Viitattu 16.3.2022.

ALLEA= All European Academies

All European Academies, 2020. Tutkimuseetiikan eurooppalaiset käytännöt ja ohjeistus: the European code of conduct for research integrity revised edition- ohjeen suomenos. https://allea.org/wp-content/uploads/2020/08/Finnish_European_Code_of_Conduct_digital-final.pdf.

Alanen, Leena 2008. Polvesta polveen. Sukupolvi sosiologisena käsitteenä ja tutkimuskohteena. Teoksessa: Anne Sankari & Jyrki Jyrkämä (toim.) Lapsuudesta vanhuuteen. Iän sosiologiaa. Tampere: Vastapaino, 97–115.

Arene 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. <<https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset/>>. Viitattu 2.11.2021

Buchanan, Ann & Rotkirch, Anna 2018. Twenty-first century grandparents: global perspectives on changing roles and consequences. <<https://cogentoa.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/21582041.2018.1467034>>. Viitattu 18.3.2022.

Fåget, Stina & Rotkirch, Anna & Söderling, Ismo 2010. Farkkumummoja ja pehmovaa-reja: uusia ikkunoita isovanhemmuuteen. Väestöliitto.

Eskola, Jari & Lätti, Johanna & Vastamäki Jaana 2018. Teemahaastattelu: Lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Raine, Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 5., uudistettu painos. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. 24–26.

Harvey, Meryll E & Athi, Regender & Denny, Elaine 2014. Exploratory study on meeting the health and social care needs of mothers with twins. *Community Practitioner: the journal of the Community Practitioners' & Health Visitors' Association* 87 (2). 30–31.

Helenius, Aili & Korhonen, Riitta 2020. Leikin ensi askeleita. Teoksessa Hujala, Eeva & Turja, Leena (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 69–79.

Helsingin kaupunki 2021. Vanhemmuus ja parisuhde, vanhemmuus. <<https://www.hel.fi/sote/perheentuki-fi/vanhemmuus-ja-parisuhde/vanhemmuus/>>. Viitattu 2.11.2021.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2015. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2014. Tutki ja kirjoita. 19. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hohenthal-Antin, Leonie 2009. Muistot näkyviksi. Muistelutyön menetelmiä ja merkityksiä. Jyväskylä: PS-kustannus. Perhetutkimuskeskus, Jyväskylän yliopisto 2010.

Hyväluoma, Johanna 2010. Moninkertaisia onnenhetkiä ja arjen haasteita. Monikkoperheiden vanhempien kokemuksia perheen hyvinvoinnista. Jyväskylä: Picaset Oy.

Hämäläinen, Hans & Danielsbacka, Mirrka & Hägglund Anna Erika & Rotkirch, Anna & Tanskanen O. Antti 2021. Sukupolvien suhteet. Ikääntyminen ja vuorovaikutuksen muutos suurten ikäluokkien ja aikuisten lasten elämänculussa. <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2021/05/3b4c2265-sukupolvien-suhteet-netti_final.pdf>. Viitattu 23.2.2022.

Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2017. Tutkimus hoitotieteessä. E-kirja. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kauppila, Reijo A. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kekkonen, Marjatta 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa. Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. <<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77109/R281-2004-VERKKO.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Viitattu 1.11.2021.

Kettunen, Jyri 2019. Selvitä tarvitsetko tutkimuksellesi luvan? <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimuksen-suunnittelu/mika-ihmeen-tutkimusetiikka>. Viitattu 11.11.2021.

Kela = Kansaneläkelaitos.

Kela 2021. Monikkoperhe. <<https://www.kela.fi/monikkoperhe>>. Viitattu 1.11.2021.

Kinnunen, Saara 2014. Isovanhemmuuden aika. Helsinki: Kirjapaja.

Koppa 2021. Tutkimuksen toteuttaminen. Jyväskylän yliopisto. Päivitetty 27.9.2021. <<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen>>. Viitattu 3.11.2021.

Korhonen, Laura 2021. Kasvu ja kehitys eri ikäkausina. Leikki-ikäinen (3–6 vuotta) Terveyskirjasto. <<https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018#s3>>. Viitattu 2.2.2022.

Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Kyngäs, Helvi & Elo, Satu & Pölkki, Tarja & Kääriäinen, Maria & Kanste, Outi 2011. Sisällönanalyysi suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. Hoitotiede 23 (2). 138–148.

Liukko, Sara & Perttula, Suvi. Opinnäytetyön raportointi. 4.2.2. Tietoperusta. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu. <<https://oppimateriaalit.jamk.fi/raportointiohje/4-opinnaytetyon-rakenne/4-2-opinnaytetyon-runko-osa/4-2-3-tietoperusta/>>. Viitattu 11.2.2022.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2019. Vanhemmuus ja kasvatus. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/>>. Viitattu 12.11.2021.

Mustajoki, Henriikka 2018. Ennakoiva etiikka tutkimustyössä. <<https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimustyo/ennakoiva-etiikka-tutkimustyossa>>. Viitattu 11.11.2021.

Mustajoki, Henriikka & Kohonen, Iina 2021. Mikä ihmeen tutkimusetiikka? <<https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimuksen-suunnittelu/mika-ihmeen-tutkimusetiikka>>. Viitattu 11.11.2021.

Nurmi, Jari-Erik & Ahonen, Timo & Lyytinen, Heikki & Lyytinen, Paula & Pulkkinen, Lea & Ruopila, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Raussi-Lehto, Eija 2017. Monisikiöinen raskaus ja synnytys. Teoksessa Paananen, Ulla & Pietiläinen, Sirkka & Raussi-Lehto, Eija & Äimälä, Anna-Mari (toim.) Kätilötyö. 6–7. painos. Helsinki: Edita. 499–510.

Rudolph, Cort W. & Rauvola, Rachel S. & Contanza, David P. & Zacher, Hannes 2020. Generations and generational differences: Debunking myths in organizational science and practice and paving new paths forward. <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7471586/>>. Viitattu 18.3.2022.

Ruoppila, Isto & Kotilainen, Ritva & Vasikkaniemi, Tuija 1999. Lasten ja ikäihmisten vuorovaikutuksen vaikutukset 4–6-vuotiaiden ikäasenteisiin ja kehitykseen sekä ikäihmisten kokemaan toimintakykyyn. Teoksessa Ruoppila, Isto & Hujala, Eeva & Karila, Kirsti & Kinos, Jarmo & Niiranen, Pirkko & Ojala, Mikko (toim.): Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: Atena Kustannus. 343–384.

Pirola, Ron & Pirola, Mavis 2010. Grandparents. <https://www-proquest-com.ezproxy.metropolia.fi/docview/721500595?pq-origsite=primo#abstract_translate_options_MSTAR_721500595>. Viitattu 16.3.2022.

Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus.

Saarenheimo, Marja (toim.) & Pietilä, Minna & Tiihonen, Arto & Pohjolainen, Pertti & Maununaho, Sonja & Raitakari, Sari & Aarninsalo, Lyydia 2013. Neljän polven treffit. Ikäpolvitoiminnan opas. Vanhustyön keskusliitto. Vammalan Kirjapaino Oy. <https://vtkl.fi/wp-content/uploads/2019/06/Neljan_Polven_Treffit_Ikapolvitoiminnan_Opas.pdf>. Viitattu 1.11.2021.

Saxena, Divya & Brotherson, Sean 2021. When grandparents become parents to their grandchildren. <<https://www.ag.ndsu.edu/publications/home-farm/when-grandparents-become-parents-to-their-grandchildren>>. Viitattu 16.3.2022.

Suomen Monikkoperheet ry a. Odotus ja synnytys. <<https://www.suomenmonikkoperheet.fi/monikkotietoa/odotus-ja-synnytys/>>. Viitattu 1.11.2021

Suomen Monikkoperheet ry b. 2020. Tilastot. <<https://monikkoperheet.fi/tieto/monikkoperheille/tilastot/>>. Viitattu 1.11.2021.

Suomen Monikkoperheet ry c. Usein kysyttyä. <<https://monikkoperheet.fi/tieto/useinkysyttya/>>. Viitattu 2.11.2021.

Tamba 2015. Twins and multiple births association. Being a grandparent to twins, triplets or more. Twins and multiple births association. <<https://twinstrust.org/static/93560c94-b9bb-4de0-a6cc74710ababa16/Grandparents-Factsheet-tips.pdf>>. Viitattu 18.3.2022.

TENK = Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

TENK 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Viitattu 1.11.2021.

TENK 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. <https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf> Viitattu 3.11.2021

THL= Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

THL 2020. Syntymärekisterin ennakkotiedot 2020. <https://www.thl.fi/tilastoliite/tilastoraportit/2021/Liitetaulukot/Perinataalitalasto_2020_ennakko.pdf>. Viitattu 1.11.2021.

Tiilikainen, Elisa 2019. Jakamattomat hetket. Yksinäisyyden kokemus ja elämänkulku. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus.

Tiitinen, Aila 2021. Monikkosikiöisyys (monikkoraskaus). Duodecim terveyskirjasto. <<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00154>>. Viitattu 1.11.2021

Tietosuoja laki 1050/2018. Annettu Helsingissä 5.12.2018. <<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050#L5P27>>. Viitattu 1.11.2021.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. E-kirja. Helsinki: Tammi.

Ukkonen-Mikkola, Tuulikki 2011. Sukupolvien kohtaamisia lasten ja vanhusten yhteisessä palvelukeskuksessa. Akateeminen väitöskirja. Varhaiskasvatus. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Vakimo, Sinikka 2010. Periaatteista eettiseen toimijuuteen: tutkimusetiikka kulttuurintutkimuksessa. Teoksessa Pöysä, Jyrki & Järviluoma, Helmi & Vakimo, Sinikka (toim.) Vaeltavat metodit. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura. 79–113.

Vienola, Vuokko 2020. Varhaisvuosien eettinen kasvaminen ja oppiminen. Teoksessa Hujala, Eeva & Turja, Leena (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 166–179.

Vilén, Marika & Leppämäki, Päivi & Ekström, Leena 2008. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Vilka, Hanna 2021a. Tutki ja kehitä. E-kirja. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, Hanna 2021b. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Teemahaastattelulomake

Teema 1 Isovanhemmuus ja monikkoperhe

- Mitä monikkoperhe sinulle merkitsee?
- Mitä on mielestäsi isovanhemmuus?
- Mitä isovanhemmuus sinulle merkitsee?
- Miten koet isovanhemmuuden monikkoperheessä?

Teema 2 Tunnetilat

- Millaisia tunteita tieto isovanhemmuudesta herätti?
- Entä tieto monikkoisovanhemmuudesta?
- Mitä monikkoisovanhemmuus sinulle merkitsee?

Teema 3 Osallisuus

- Miten näet isovanhempien osallisuuden?
- Miten koet osallisuutesi monikkoperheissä isovanhemman roolissa?
- Millaista tukea koet antavasi monikkoperheelle?

Teema 4 Sukupolvien vuorovaikutus

- Mitä sukupolvien välinen vuorovaikutus sinulle merkitsee?
- Miten koet suhteesi monikkolasten vanhempiin?
- Miten koet suhteesi monikkolapsenlapsiin?

Haastattelupyyntöviesti

Suomen Monikkoperheet ry

13. tammikuuta · 🌐

👤 Monikkoperheiden isovanhemmat, apuanne kaivataan tutkimukseen!

👉 Tiedot alla

Tervehdys,
sinä monikkoperheen isovanhempi! 🌸

Olen Metropolian Ammattikorkeakoulun terveydenhoitotyön tutkinto-opiskelija Petra Riikonen.

Etsin mukaan opinnäytetyönä toteutuvaan tutkimukseen monikkoperheiden isovanhempia.

Tavoitteena lisätä tietoa ja ymmärrystä
monikkoperheisovanhemmudesta.

Tutkittavilta ei edellytetä muuta, kuin haastatteluun osallistuminen, yhden kerran. Haastattelut järjestetään tammi-helmikuun 2022 aikana. Osallistuminen kestää noin 45-60 minuuttia.

Korona-aika huomioidaan haastattelujen toteuttamisessa (etäyhteyksin). Osallistumisesta ei tule teille kustannuksia, eikä siitä makseta erillistä korvausta.

Jos mielenkiintosi heräsi tai sinulla on kysyttävää, olethan minuun yhteydessä sähköpostitse! petra.riikonen@metropolia.fi

Kiittäen; Petra Riikonen

Esimerkki induktiivisesta sisällönanalyysistä

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alakategoria	Yläkategoria	Pääluokka
"Siis onhan se todella ihana, että saan olla mukana siinä ja että saan olla oman lapsen kanssa ja näiden lastenlasten kanssa" (H1)	Ihana tunne kun saa osallistua ja viettää aikaa oman lapsen sekä lastenlasten kanssa.	Tunnetilat.		
"Ollaan todella läheisiä, että tota öö joo tehdään paljon yhdessäkin, että ei ole vaan sitä, että ne tuo lapsia tänne vaan hoitoon." (H4)	Läheinen suhde. Yhteisen ajan viettäminen koko perheen kesken.	Yhdessä vietetty aika.	Vuorovaikutuksen merkitys	
"...avaa minulle ihan eri maailman ... Onhan se niin kun kaupan kiva kuulla mitä siellä (päivähoidossa) niin kun touhutaan ja	Erilaisen maailman avautuminen.	Erilaisen maailman avautuminen lastenlasten kautta.		

<p>miten lapsia ikään kun ”kasvataan” tai nämä kaikki asiat on niin kun antoisaa päästä vähän sisälle siihen kuulemaan näitä nyky maailman menoja” (H5)</p>	<p>Antoisaa saada itse tietoa lastenlasten kautta.</p>		<p>Tiedon siirtyminen</p>	<p>Sukupolvien väliset suhteet</p>
<p>”Lapsille ja lapsenlapsille on rikkaus, että heillä on elämässä mukana isovanhempi tai isovanhemmat.” (H6)</p>	<p>Isovanhemmuus rikastuttaa nuorempia sukupolvia.</p>	<p>Rikkaus nuoremmille sukupolville.</p>		
<p>”...haluaa niin kun olla mukana tässä lasten kasvamisessa, että jos he haluaa tänne tulla niin minä otan heidät vastaan ja yritän antaa jonkun palasen siihen elämän rakentamiseen mitä ei välttämättä sieltä kotoa saa.” (H8)</p>	<p>Siirtää omia kokemuksia ja oppeja eteenpäin lapsenlapsille, joita he eivät välttämättä kotoa saa.</p>	<p>Tiedon siirtyminen sukupolvelta toiselle isovanhempien toimesta.</p>		

"Kyllä on hyvät suhteet ja juuri se, että minä kunnioitan heitä niin kun vanhempina ja he määräävät ne asiat ja minä kysyn kiltisti." (H3)	Hyvät suhteet. Vanhemmuuden kunnioittaminen isovanhempana.	Vanhemmuuden arvostus.		
"Kyllä, että se vuorovaikutus, että just kun osaa sopivasti olla taustalla niin se vuorovaikutus saa niin kun oikeat uomat" (H5)	Sopivasti taustalla perheen elämässä. Oikeanlainen suhde vuorovaikutukseen.	Taustalla toimiminen isovanhempana.	Kunnioitus	